

РЕДАКТОР БАҒАНЫ / КОЛОНҚА РЕДАКТОРА.....	2
---	----------

БІЛІМ БЕРУДЕГІ МЕНЕДЖМЕНТ / МЕНЕДЖМЕНТ В ОБРАЗОВАНИИ

Варакина С.Н. Работа школы по повышению качества образования: проблемы, поиск путей решения.....	4
---	----------

**БІЛІМ БЕРУДІҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОНЫ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ /
ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ**

Амырканова А.Т. Развитие рефлексивных способностей участников образовательного процесса как условие успешного развития их субъектности в контексте обновления содержания образования Республики Казахстан.....	9
Рыльская О.В. Формирование социально-активной личности средствами внеклассной деятельности.....	13
Коваленко Т.И. Из опыта работы учителя математики: система работы с одаренными детьми.....	17

ШЕБЕРЛІК СЫНЫБЫ / МАСТЕР-КЛАСС

Токтасынова К.Ж. Мемлекеттік тілді дамыту жолдары (ұстаздар тәжірибесінен).....	20
Бакынова Р.С. Оқушыларды өз іс-әрекеттеріне рефлексия жасай алу қабілеттерін дамыту арқылы нәтижеге қол жеткізуге баулу (коучинг).....	23

**СЕРТИФИКАТТАЛҒАН МҰҒАЛІМДЕР МЕН ЖЕТЕКШІЛЕРДІҢ ТӘЖІРИБЕСІ/
ОПЫТ СЕРТИФИЦИРОВАННЫХ УЧИТЕЛЕЙ И РУКОВОДИТЕЛЕЙ**

Акименко Н.Н. План развития школы: улучшение процесса преподавания и обучения в школе.....	25
---	-----------

БІЛІМ БЕРУДЕГІ МЕНЕДЖМЕНТ / МЕНЕДЖМЕНТ В ОБРАЗОВАНИИ

Сайлаубек Әділ. Жаңартылған білім беру мазмұны – бәсекеге қабілетті ұрпақ келешегі.....	31
--	-----------

**БІЛІМ БЕРУДІҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОНЫ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ /
ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ**

Смагулова А.А. Мектепте жүргізілетін кәсіптік бағдар беру жұмысының жүйесі.....	33
Сулейменова Б.А. Сапалы білім – жаһандық бәсекеге қабілеттіліктің бастауы.....	38
Рақышева Р.С. Тәрбие мазмұнының жаңғыруы -ұлт құндылықтарын дамыту көкжиегі.....	44
Алимбекова С.А. «Цифрлық Қазақстан» жобасы аясында білім беру үдерісіне АКТ енгізу.....	49

АТТЕСТАТТАУҒА ДАЙЫНДЫҚ / ГОТОВИМСЯ К АТТЕСТАЦИИ

Леонова С.И. Формы и методы работы с родителями в кабинете психолого-педагогической коррекции.....	52
Завалко Н.А., Жданов В. Система развития познавательных интересов подростков на уроках английского языка.....	56

АЙДАРЛАР / РУБРИКИ.....	63
--------------------------------	-----------

ИСКАКОВ Б.А., главный редактор,
к.п.н., директор
КГУ «Учебно-производственный
комбинат» акимата города
Усть-Каменогорска

Уважаемые учителя! Наши постоянные читатели и авторы!

Вот и закончился 2018 год! В преддверии Нового 2019 года хочется подвести предварительные итоги нашего инициативного проекта.

Редакция журнала «Инновации в образовании» в начале уходящего года приняла решение публиковать в каждом номере несколько материалов одного учебного заведения, чтобы увидеть целостную картину, единый формат работы школьного коллектива в соответствии с целями и задачами отечественной системы образования.

Открыл проект его инициатор – Учебно-производственный комбинат. Далее последовали: 45 школа, Глубоковская средняя школа имени Ы.Алтынсарина, школы №12 и №30, школа-интернат «Ак-Ниет», 37 школа, школы №15 и №17, в этом выпуске №1 и №18.

По общему характеру ваших статей, в которых вы делитесь своим педагогическим опытом, можно судить, что в целом этап адаптации к новой концепции обновления образования успешно завершён. Страсти улеглись, и большинство учителей отмечают положительные результаты усвоения программы учащимися, а это, согласитесь, главный показатель, что система «работает». Опытные, а также профессионально заинтересованные молодые педагоги оставили в стороне очевидные недочеты новых учебников (они никуда не исчезли!) и «включили» свое педагогическое IQ. В рамках своего предмета вы постарались выстроить собственную логику и, учитывая критериальную систему оценивания, методом проб и ошибок получили прогнозируемый результат.

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

Возможно, нам всем была необходима эта «встряска», чтобы произвести «ревизию» традиционного педагогического инвентаря! С чем мы вас и поздравляем! Вы выдержали очередной профессиональный марафон на испытание и выносливость, а это ли не повод с хорошим настроением и неизбывным оптимизмом встретить Новый год!

Коллектив редакции от души поздравляет вас с самым любимым в году праздником! Желаем вам новых впечатлений и, как атрибут стабильности в нашей сегодняшней жизни, обязательных блюд на праздничном столе – «оливье» и пельменей/бешбармака (на ваш вкус – можно то и другое, с хлебом или без!). И мы гарантируем: хорошее настроение не покинет вас в течение следующего года!

А мы, по-прежнему, будем с вами ставить и решать новые профессиональные задачи, потому что мы любим вас и всегда готовы получить ваши креативные материалы в наш журнал!

ВАРАКИНА С.Н., директор
КГУ «Средняя школа №18»
акимата города Усть-Каменогорска

РАБОТА ШКОЛЫ ПО ПОВЫШЕНИЮ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ: ПРОБЛЕМЫ, ПОИСК ПУТЕЙ РЕШЕНИЯ

Бұл мақалада оқыту, тәрбиелеу және әдістемелік жұмысы жүйесі арқылы білім берудің сапасын арттыру мәселелерін шешуге арналған жалпы білім беретін мектептің жұмыс ерекшеліктері қарастырылады.

This article discusses the features of the activities of secondary schools to address the problems of improving the quality of education through a system of educational and methodological work.

Сегодня мы живем в молодом, динамично развивающемся государстве, которое предъявляет необходимость в высококвалифицированных специалистах. Динамика происходящих вокруг нас перемен в современном мире неопределима. Стремительно и глобально происходят перемены и в системе образования. Образование является основным приоритетным направлением и основным индикатором развития во всех цивилизованных странах мира. Ведь по сути, страны конкурируют не только товарами и услугами - они конкурируют системами общественных ценностей и системой образования. Задача вхождения Республики Казахстана в число 50-ти наиболее конкурентоспособных стран мира может быть решена в том случае, если у страны будут высококвалифицированные специалисты, обладающие знаниями наукоемких технологий, управленческими навыками, умеющие ориентироваться в рыночной экономике, если будет создана эффективная система образования, удовлетворяющая потребностям мировой рыночной экономики. Сегодня мы ощущаем и видим реформирование казахстанской системы образования, мы знаем, что попытки реформировать систему образования предпринимаются нашим государством регулярно, эффективность которых напрямую зависит, конечно же, от системы образования, педагогов. Главное направление модернизации – повышение качества образования. Понятен ли путь достижения этой цели? Как ее достичь более

оптимальными способами? Сможет ли наша система образования «примерить рубашку» мировых систем образования для образовательной системы нашего государства? Много вопросов, проблем, которые должны решать мы, школы.

Важно отметить, что понятию качества образования нередко приписывают разнообразные, как правило, противоречивые значения. Анализируемый показатель наделен комплексным характером. Работа нашей школы строится в соответствии с пониманием качества образования, как совокупности основных его компонентов: качество целей, качество условий, качество процесса и качество результата. (Поташник М.М. Управление качеством образования, М, 2000, 35).

Работая над повышением качества образования, важно учитывать условия школы, социума, контингента педагогов и учащихся и другие факторы. Школа является общеобразовательной, проецирует себя как открытая образовательная система, на развитие которой влияют внутренние и внешние факторы.

Коммунальное государственное учреждение «Средняя школа №18» проследивает свою историю с 1948 года в качестве начальной школы, располагавшейся в помещении бывшей церкви в микрорайоне Согра. В 1971 году первый выпуск в современном здании был сделан на базе Кировской восьмилетней школы. С 2007 года школа является смешанной, с 2011 года при школе работает мини-центр на три группы. Первым

директором был Троеглазов Юрий Владимирович. С середины 70-х годов XX века школу в течение полувека возглавлял Дядык Александр Григорьевич, отличник образования Казахской ССР. В период независимости Республики Казахстан директором школы был Бобровников Виктор Владимирович (1996-2010). Долгие годы в школе преподавали участники Великой Отечественной войны Федоров Николай Наумович и Пименов Василий Степанович. Гордостью школы являются ветераны педагогического труда Исакова Зоя Сергеевна, Пименова Екатерина Андреевна, Грищенко Валентина Ивановна, Ступаков Николай Григорьевич, Рыльская Ольга Васильевна, Бычкова Людмила Владимировна.

Миссия школы «Создание условий для воспитания конкурентоспособного выпускника» реализуется через все компоненты учебно-воспитательной и методической работы. Повышение качества образования в условиях модернизации системы образования обозначена как основная цель деятельности коллектива школы, уточняется ежегодно в задачах на основании анализа образовательного процесса. Для системной работы разработан план развития школы (ПРШ) на пять лет, ключевая задача которого - развитие взаимодействия всех участников образовательного процесса для улучшения процесса преподавания и обучения в школе. Программа опытно-экспериментальной работы по теме «Развития рефлексивных

способностей субъектов образовательного процесса средствами учебно-воспитательной и методической деятельности» способствует успешной реализации поставленных целей. Командой развития разработана и успешно внедряется модель методической работы, система коучинга, менторинга, LessonStudy по достижению ожидаемых результатов, ведется мониторинг внедрения ПРШ по критериям успешности. Поставленные цели и задачи операциональные и достижимые.

Для качественной организации учебно-воспитательного процесса важна материально-техническая база школы. Школа располагается в типовом здании, находится на автономном отоплении. Имеются все предметные кабинеты, в том числе пять - новой модификации (химия, ЛМК, информатики, робототехника, биология), 41 компьютер, 17 интерактивных досок и 5 комплектов мультимедийного оборудования. Школа подключена к сети интернет. Однако на один компьютер приходится 18 учеников, что является недостаточным показателем по программе «Цифровой Казахстан». В школьной библиотеке с читальным залом имеется необходимая учебная и художественная литература на двух языках. Своевременно в школе проводится текущий ремонт. Таким образом, имеются необходимые условия для качественного проведения УВП, хотя есть и проблемы.

Анализ кадрового потенциала

Год	Всего	Высшей	1 категория	2 категория	Без категории	Средний возраст
2015-2016	52	14	7	23	8	44
2016-2017	56	12	9	19	16	43
2017-2018	59	11	10	14	24	40

Средний возраст в данном учебном году составил – 40 лет, в последние три года идет стабильное омоложение коллектива, что является благоприятным возрастом для профессиональной деятельности. Качественный состав учителей составляют учителя высшей и первой категории, в данном учебном году он составил 30%, что на 17% ниже по индикаторам Государственной Программы развития образования и науки РК на 2016-2019 годы. Возрастание педагогов без категории произошло за счет увеличения числа молодых учителей и частой сменяемостью кадров. Доля молодых

учителей в школе составила 10%, по целевым индикаторам предполагается 3,5%. Дефицит квалифицированных кадров возрастает с каждым годом, особенно в учителях начальной школы и учителях английского языка, воспитателях. Возрастает и сменяемость кадров, что также создает проблемы в качественной организации учебно-воспитательного и методического процесса.

«Без хорошего учителя нет хорошего знания. Это простая аксиома». (Кусаинов А, «Качество образования в мире и в Казахстане», Алматы 2013, с 7.)

Администрация школы, опираясь на принципы лидерства, создает условия для повышения профессионализма коллектива через обучающиеся сообщества, распределенное лидерство.

На заседаниях педагогического и методического советов, которые проводятся в интерактивной форме, в течение ряда лет рассматриваются актуальные вопросы: «Взаимодействие участников образовательного процесса через применение средового подхода в контексте общенациональной идеи «Мәңгілік Ел», «Модернизация образовательного процесса через внедрение новых подходов», «Внедрение активных форм обучения и модели критериального оценивания», «Формирование

законопослушного поведения несовершеннолетних», «Развитие рефлексивных способностей учащихся в контексте обновления содержания образования РК», «Внедрение компетентностного подхода в учебном процессе», «Технологизация процесса обучения, как условие повышения качества образования», «Роль творческих групп в повышении профессионализма учителя», принимаемые решения носят конструктивный характер, контролируются администрацией школы, что способствует своевременной корректировке деятельности учреждения.

В системе проводится работа по повышению квалификации и через курсы.

Год	По обновлению бразования	По программе полиязычья	Тренерские	Руководители	Разного характера (инклюзив, робототехника, ВОУД, по воспитательной работе и др.)
2016-2017	13	3	2	2	15
2017-2018	20	4	1		12
2018-2019		2			4
Итого за три года	33	9	3	2	31

Таким образом, все педагоги проходят своевременно переподготовку по различным направлениям, хотя в условиях дефицита кадров это вызывает определенные трудности в организации занятий.

Одной из традиционных форм повышения мастерства учителей стала методическая неделя. Ее тематика менялась в соответствии с поставленными на учебный год задачами. Большим подспорьем в ее организации стали сертифицированные педагоги, которые первыми делятся опытом проведения уроков в условиях обновления образования. Представление их опыта по вопросам внедрения ИКТ, критериального оценивания, управления лидерством, организации групповой работы, диалогового обучения способствовало распространению лучших практик и улучшению преподавания.

Рост аналитических способностей, теоретической подготовки коллектива можно наблюдать на ежегодных педагогических

чтениях, проводимых накануне методических недель. На секционных заседаниях учителя делятся проблемами и опытом работы по своей поисковой теме, спорным вопросам обновления образования. Анализ выступлений коллег создает условия для развития рефлексивной культуры педагогов.

В школе организован рейтинг педагогической активности. Анализ его результатов проводится ежегодно. Наиболее успешными в течение ряда лет по всем показателям (урочная и внеурочная деятельность, обобщение и распространение ППО, повышение квалификации, качество знаний, участие в профессиональных конкурсах, работа с одаренными детьми, проявление лидерства) занимают Акименко Наталья Николаевна, Токтасынова Камшат Жаныбековна, Крючкова Галина Ивановна, Абдрахманова Гулшат Докеновна.

Свой опыт в печатных изданиях обобщили 12 педагогов, 35% учителей представляют опыт

МЕНЕДЖМЕНТ В ОБРАЗОВАНИИ

на сайтах, 23% постоянно принимают участие в дистанционных конкурсах и олимпиадах педагогического мастерства.

Системная работа позволяет целенаправленно повышать качество обучения и достигать поставленных целей.

	Задача к 2017	Фактически				Задача к 2020	Факт 2017-2018
		2013 - 2014	2014 - 2015	2015 - 2016	2016 - 2017		
Начальная школа	55%	52%	52%	50,5%	57%	62%	61,2%
Основная школа	30%	27%	32%	39,4%	39,2%	42%	45,5%
Старшая школа	40%	27%	25%	31%	43%	45%	42,3%

Таким образом, задача, поставленная до 2020 года, выполнена в основной школе. Качество образования составило в 2017-2018 учебном году 54,4%, что на 5,5% выше прошлогоднего качества и поставленной задачи. Вместе с тем, проблема повышения качества в соответствии с целью Государственной программы развития образования на 2016-2019 (70%) остается принципиально важной и актуальной. Необходимо обратить внимание на повышение качества в начальной и старшей школе, сохраняя его на основной ступени. Это особенно важно в

условиях обновления образования.

Важным направлением в деятельности школы является работа с одаренными детьми в рамках научного общества учащихся «Эрудит». Растет результативность участия и процент участвующих в конкурсах разного уровня. На городском уровне успешно приняли участие 41 ребенок, на областном - 5, на республиканском – 3, в международных - 10 учеников, в том числе с использованием интернета.

Конкурсы по линии «Дарын»:

Название	Количество участников	Результат
«Айналайын»	69	9
«Ак бота»	21	6
«Асылтас»	46	6
«Русский медвежонок»	20	4
«Малахит»	48	9
«Бритиш Булдог»	21	2

В течение ряда лет наши учащиеся и их педагоги демонстрируют свои способности в проектной деятельности в главных городских мероприятиях: олимпиады по предметам, НПК для учащихся 9-11 классов и «Зерде» для учащихся 2-8 классов.

В 2015-2016 учебном году увеличилось количество участвующих проектов и

результативность. Всего участвовало 8 проектов, 3 из них достойно оценены на городском уровне: 1 – 2 места, 2 – 3 место. В городском туре «Зерде» участвовало 3 работы. 1 работа заняла 2 городское место. В данном учебном году результативность осталась на высоком уровне:

Результативность участия учащихся в НПК:

НПК					
2016-2017			2017-2018		
Учитель	Ученик	Результат	Учитель	Ученик	Результат
Латфи О.Н.	Конюхова Екатерина	2 место	Латфи О.Н.	Конюхова Екатерина	2 место
Крючкова Г.И.	Тинина Карина	2 место	Рыльская О.В.	Галимова Виктория	3 место
Рыльская О.В.	Амырканова Диана	1 место	Мусина Ю.Н.	Запороженко София	3 место

НПК «Зерде»					
2015-2016			2016-2017		
Учитель	Ученик	Результат	Учитель	Ученик	Результат
Крючкова Г.И.	Жигальцова Виктория	Город 1 место, область 2 место	Дюсупова Н.У.	Кудыкенов Мирас	Город 2 место
Акименко Н.Н.	Шматова Юлия	3 место			
Амырканова А.Т.	Чечеткина Алена	3 место			

Из сводной таблицы видно, что в данном учебном году количество докладов на НПК стабильно высокое. Это объясняется системной работой методического кабинета: проведение обучающих семинаров, проведение консультаций учителей и учащихся, активное внедрение модуля Кембриджской Программы «Одаренные и Талантливые».

Мониторинг уровня воспитанности школьников показывает его постоянный рост на 0,01 – 0,02. Среди проблемных остается уровень информированности, политической культуры, мотивации к учебе.

Особенность школы проявляется в большой протяженности микрорайона школы - более 25 километров. В школе осуществляется подвоз учащихся на трех автобусах. Обучаются дети, проживающие на территории города Усть-Каменогорск и Глубоковского района, основная масса детей - в частном секторе (81%), 9% проживает на дачах. Изучение социального паспорта школы показывает рост за три года количества неполных (23%-25%-27%) и многодетных (2%-3%-5%), семей, опекаемых и сирот (3%-4%-4,2%), стабильно высок показатель малообеспеченных (13-15%) и неблагополучных семей (2-3%). В образовательном уровне родителей преобладает среднее и среднее специальное образование (77%), высшее образование имеют от 15 до 23% мам и пап. Это создает определенные трудности при работе над повышением качества образования детей и направляет деятельность коллектива школы на решение ряда задач.

Одним из главных итогов работы школы всегда выступают выпускники. Анализ трудоустройства показывает, что 94% выпускников в течение 10 лет успешно продолжили обучение в колледжах и высших

учебных заведениях, по окончании которых трудоустроились. Однако процент поступления в ВУЗ остается низок (12-26%). Это в основном обуславливается ориентацией родителей на рабочие специальности.

Качество образования – это важнейшая составляющая социальной сферы, которая абсолютно точно определяет состояние, а также результативность образовательного процесса в обществе, степень его соответствия потребностям и даже ожиданиям социума (и различных его групп, в частности) в плане развития и создания как гражданских, так и профессиональных компетенций человека как личности. Изучение удовлетворенности школой проводится дважды в год. Респонденты отмечают позитивную культуру школы. 93% опрошенных родителей удовлетворены системой воспитательной работы школы, 95% - работой администрации, 89% - успехами детей в учебе, 96% - информированностью о работе школы, 97% - работой школьной столовой. Среди проблем выделяют непонимание проблем обновления образования, уровень медицинского обслуживания в школе, взаимоотношения учителей и учащихся в старшей школе, попустительство со стороны ряда родителей к воспитанию детей.

Таким образом, работа над качеством образования – очень сложный процесс, требующий постоянного внимания всего коллектива на основании мониторинга своей деятельности. Непрерывное профессиональное развитие, улучшение преподавания и обучения через взаимодействие участников образовательного процесса, создание равных возможностей для всех учеников будет способствовать успешному решению выявленных проблем.

РАЗВИТИЕ РЕФЛЕКСИВНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ УЧАСТНИКОВ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА КАК УСЛОВИЕ УСПЕШНОГО РАЗВИТИЯ ИХ СУБЪЕКТНОСТИ В КОНТЕКСТЕ ОБНОВЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Мектептің педагогикалық ұжымы іздену тақырыбы бойынша практикалық жетістіктерді жетілдіру негізінде Қазақстан Республикасының білім беру мазмұнын жаңарту контекстінде білім беру үрдісіне қатысушыларының субъектілігін дамыту мәселелері қарастырылады.

The pedagogical staff of the school on the basis of actualization of practical achievements on the search topic considers the issues of successful development of subjectivity of participants of the educational process in the context of updating the content of education of the Republic of Kazakhstan.

АМЫРКАНОВА А.Т., заместитель директора по учебно-воспитательной работе КГУ «Средняя школа №18» акимата города Усть-Каменогорска

В современном Казахстане идет становление новой системы образования, ориентированной на мировое образовательное пространство. Этот процесс сопровождается существенными изменениями в педагогической теории и практике.

Качественные изменения в любой области нашей жизни, а тем более в образовании, невозможны без формирования нового взгляда учителя на свое место и роль в учебном процессе. Без осмысления, нами учителями, новых целей и задач в обновлённом содержании и технологии обучения, новых форм оценивания с учетом компетентностно-ориентированного подхода в обучении это сделать наверно практически невозможно. Именно поэтому педагогу необходима готовность к восприятию методологии и содержания обновленного ГОСО среднего общего образования, к изменению программного и методического обеспечения образовательного процесса, к изменению целей и способов педагогической деятельности. В данном вопросе большую роль играет опытно-экспериментальная работа школы (ОЭР).

Поисковая тема школы КГУ «СШ №18» полностью отвечает требованиям обновленного образования РК. Ведь что, как не рефлексивные способности субъектов образовательного процесса, позволит понять, на правильном ли

пути стоит современное образование, найти сильные стороны и обратить внимание на слабые. Над данной поисковой темой школа работает третий год и перешла к формирующему этапу. Проблему данной темы определяет выявленное противоречие между ориентацией школы на формирование субъектности педагога и учащихся и практической готовностью учителя как к собственной рефлексивной деятельности, так и к созданию рефлексивной среды в организации УВП как основы для развития субъектности главных участников образовательного процесса.

Наша развивающаяся республика, всё более уверенно заявляющая о себе на международном уровне, не может оставаться в стороне от влияния новых тенденций. Одной из актуальных проблем нашего общества является формирование конкурентоспособной личности, готовой не только жить в меняющихся социальных и экономических условиях, но и активно влиять на существующую действительность, изменяя ее к лучшему. В связи с этим мы - учителя, выполняя заказ общества, должны в стенах школы подготовить выпускника с набором таких качеств, как: креативность, социальная ответственность, обладание развитым интеллектом, высокий уровень профессиональной грамотности, устойчивая мотивация познавательной деятельности через саморефлексию.

По Анкете «Диагностика субъектов, учащихся в образовательном процессе» Т.В.Терехиной, Н.А. Рагозиной, М.И. Лукьяновой выделяются три основных интервала субъектной

позиции: низкий, средний и высокий. В данном опроснике приняли участие три экспериментальных класса: 6к, 8а, 10а. Всего на вопросы анкеты отвечали 48 учащихся.

Класс	2015 -2016 уч.год			Класс	2017 -2018 уч.год			
	Уровень	низкий	средний		высокий	Уровень	низкий	средний
8а		36%	54%	10%	10а	30%	62%	8%
6а		33%	64%	3%	8а	15%	75%	10%
4к		27%	66%	6%	6к	27%	60%	13%
Итого		32%	61%	6%	Итого	24%	65%	10%

Из данной таблицы видно, что во всех классах показатели субъектности возросли от низкого уровня до высокого на 4%. Низкий показатель уменьшился на 6%. Данные результаты говорят о том, что учащимся экспериментальных классов субъективность присуща как его личностное качество, выраженная у него в достаточной мере. Ученик стремится к проявлению некоторой активности, но инициативным бывает редко. Выборочно относится к участию в самостоятельных заданиях. Пытается вырабатывать свою позицию в тех или иных вопросах, но далеко не всегда стремится выразить свое отношение к тем или иным аспектам организации образовательного процесса.

Сменяемость учащихся за два года в процентном соотношении равна 17%, что говорит о чистоте эксперимента. Обновленная программа обучения коснется в следующем году только 6к класс, и при итоговом анкетировании возможно резкое увеличение высокого уровня субъектности именно в этом классе, так как одним из приоритетных направлений обновленного образования является направленность на субъектный опыт обучающихся.

Переход на обновление содержания образования предъявляет новые требования к работе в рамках компетентного подхода к образованию, обеспечение педагогов здоровьесберегающими технологиями, формирование готовности работать в условиях возросшей индивидуализации образовательного процесса. Обновление структуры образования заключается в преодолении традиционного репродуктивного стиля обучения и переход к новой развивающей, конструктивной модели образования, обеспечивающей познавательную активность и самостоятельность мышления школьников.

Программа обновления образования

предполагает, что обучение должно быть активным, проводиться в условиях созданной коллаборативной среды, должна осуществляться дифференциация обучения, в процессе осуществления должны реализовываться межпредметные связи. Кроме перечисленного обязательным является использование ИКТ, диалоговое обучение, осуществляться методы исследования и своевременное реагирование на потребности учащихся.

Итак, что требуется от учителя как субъекта образовательного процесса? Это умение:

- формулировать учебные цели для достижения результатов;
- строить учебный процесс по организации усвоения учебного материала;
- готовить учебные материалы в соответствии с учебными целями;
- использовать потенциал информационной среды для учебного процесса;
- создавать условия для опережающего развития учащихся в личностно-деятельностной направленности;
- создавать атмосферу психологического комфорта и поддержки;
- готовить учащихся к самообразованию, самоопределению и самореализации;
- оценивать текущие результаты, направленные на достижение поставленных целей.

Диагностическим инструментарием для учителя по модели мы выделили несколько видов методик: Методика «Психологический портрет учителя» Г.В. Резапкина.

· Методика «Диагностика рефлексии» А.В. Карпова

· Диагностика рефлексивных умений по О.Б. Даутовой, С.В. Христофорову.

· Диагностика инновационного потенциала педагогического коллектива».

А также:

ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

- Педагогические наблюдения.
- Изучение и обобщение опыта.
- Рейтинг творческой активности.
- Авторская продукция учителя

Последнее исследование по анкете Галины Владимировны Резапкиной как один из основных

диагностических инструментариев показали следующие результаты.

В диагностике приняли участие 46 учителей, что на 3 человека больше, чем в 2015-2016 учебном году.

Качество	2015 -2016 учебный год	2017 -2018 учебный год
Приоритетные ценности	49%	52%
Психоэмоциональное состояние	36,6%	50%
Самооценка	72%	74%
Стиль преподавания	81%	83%
Уровень субъективного контроля	68,5%	83%
Удовлетворенность трудом	68%	89%

Человеку, способному к саморефлексии, данная методика поможет увидеть психологические причины профессиональных затруднений прежде, чем они станут очевидными окружающими, и принять решение – меняться самому, менять работу или оставить все, как есть. Это только начало работы над собой. Каждый из желающих может индивидуально взять свои результаты у психолога школы и отрефлексировать по данным качествам личности. Как мы видим из таблицы, все показатели выросли, что говорит о системной работе над поисковой темой. Учителя чаще стали задаваться вопросом «Что я делаю?», «Зачем я это делаю?». На низком уровне остается психоэмоциональное состояние учителей. Различные стрессы, проблемы, не касающиеся работы, могут сломить учителя, для этого существует психологическая служба школы.

Следовательно, учителю необходимо усвоить конструктивные навыки по осмыслению и переосмыслению своей деятельности через самоанализ своей личности, педагогических ситуаций, результатов образования в целом. Переосмысление, по мнению психологов, способствует процессу субъективации, повышению ответственности за результаты своих действий.

Рефлексивный характер педагогической деятельности заключается в том, что, управляя деятельностью учеников, учитель смотрит на себя и свои действия (и оценивает их) как бы глазами учащихся. При таком рефлексивном управлении у педагога формируется умение становиться на точку зрения ученика, представлять его внутренний мир, установки, отношение не только к учебному предмету, но и к личности самого

педагога.

Рефлексивный характер педагогической деятельности находит свое проявление и в отношении учителя к самому себе. Так, вступая в активное общение с учащимися, становясь одним из участников диалога с ними, учитель в то же время не теряет контроля над собой; он оценивает себя как участника диалога с точки зрения того, насколько, удастся ему организовать этот диалог и насколько активен в нем ученик. Через какие виды рефлексии педагоги школы организуют данную работу позволяет понять анализ лицевых счетов учителей.

Школа выделяет 3 вида рефлексии: рефлексия настроения и эмоционального состояния (эмоциональная), рефлексия деятельности, рефлексия содержания учебного материала (интеллектуальная).

Пример рефлексии настроения и эмоционального состояния (эмоциональная): «Если вам понравилось на уроке, и вы узнали что-то новое, прикрепите к вазе красный цветок, если не понравилось – голубой». Рефлексия деятельности «Что я делал? С какой целью? Почему я это делаю так? Какой результат я получил? Какой вариант лучше?» – вот те вопросы, которые задают себе ученики, владеющие рефлексией, т.е. умеющие осознавать свою деятельность. Рефлексия содержания учебного материала: «Выбери верное утверждение: 1) Я сам не смог справиться с затруднением; 2) У меня не было затруднений; 3) Я только слушал предложения других; 4) Я выдвигал идеи...»

Если посчитать в процентном соотношении, то учителя школы используют 32% - эмоциональной рефлексии: 41% -

деятельностной, 15% - интеллектуальной.

Эмоциональная: «Яблоневоe дерево», «Смайлики», «Острова». Интеллектуальная: «Светофор», «ПОПС», «Мишень», «Ладощка», «Одноминутное эссе», «6 шляп». Деятельностная: «Незаконченное предложение», «Мясорубка», «Лестница», «Поезд», «Бассейн».

Разнообразие форм, стратегий, видов рефлексии говорит о том, что системная работа в данном направлении ведется, учителя используют рефлексии не только на открытых уроках, но проблема в том, что многие из нас не используют результаты рефлексий в дальнейшей практике. Мы, как правило, забываем про то, что Иванов Иван на прошлом уроке затруднялся в правописании безударной гласной, и он это озвучил в рефлексии «Бассейн», когда нарисовал себя в начале пути. А ведь использовать рефлексии в полной ее мере необходимо индивидуально, чтобы в дальнейшем видеть и исправлять пробелы учащихся.

В модели ОЭР школы одним из субъектов образовательного процесса являются родители, которые также подвергаются диагностированию с целью выявления уровня их рефлексивной культуры.

По опроснику Карпова рефлексия собственной деятельности родителя как субъекта образовательного процесса рассматривается в трех основных формах в зависимости от функций, которые она выполняет во времени: ситуативная, ретроспективная и перспективная рефлексия.

Исследования показали следующие результаты: в 6к, 8а, 10 классе 56% родителей обладают ситуативной рефлексией. Ситуативная рефлексия выступает в виде «мотивировок» и «самооценок» и обеспечивает непосредственную включенность субъекта в ситуацию, осмысление ее элементов, анализ происходящего в данный момент, т.е. осуществляется рефлексия "здесь и теперь". Рассматривается способность субъекта соотносить с предметной ситуацией собственные действия, координировать, контролировать элементы деятельности в соответствии с меняющимися условиями. Меньше всего перспективная рефлексия. Перспективная рефлексия включает в себя размышление о предстоящей деятельности, представление о ходе деятельности, планирование, выбор наиболее эффективных способов, конструируемых на будущее.

Менее 28% Ретроспективная рефлексия, которая служит для анализа и оценки уже

полученного в прошлом опыта, затрагиваются предпосылки, мотивы, условия, этапы и результаты деятельности или ее отдельные этапы. Эта форма может служить для выявления возможных ошибок, искать выполненной деятельности, событий, имевших место в прошлом. Рефлексивная работа направлена на более полное осознание, понимание и структурирование причины собственных неудач и успехов.

Для повышения у родителей перспективной и ретроспективной рефлексии необходимо проводить большую информативную работу. На родительских собраниях подбирать такие виды работ, которые бы направляли родителей на осмысление своей родительской ответственности. Привлекать их к совместной школьной деятельности вместе с детьми.

Учитель призван совершать чудеса. Их ждут от него ученики, и это происходит, если смоделированы такие условия, при которых личность ребенка получает наибольшее развитие. Общество ставит перед учителем задачу — обеспечить условия гармоничного развития ученика как личности. Президент страны Н.А. Назарбаев поставил достаточно высокую планку перед национальным образованием. Образование должно стать конкурентоспособным, высококачественным, таким, чтобы выпускники казахстанской школы могли легко продолжить обучение в зарубежных вузах. Внедрение в учебно-воспитательный процесс общеобразовательной школы обучения на трех языках – это, безусловно, значительный шаг вперед в направлении реализации Государственной программы развития образования Республики Казахстан до 2019 года, одной из базовых компетенций которой являются трехязычие, евразийская поликультурность, коммуникативность и технократичность. От каждого учителя лишь требуется идти в ногу со временем и творчески относиться к своей работе.

Список литературы:

1. Бизяева А.А. Психология думающего учителя: Педагогическая рефлексия - Псков: ПГПИ им.С.М.Кирова, 2004.

2. Резапкина Г.В. Опросник «Психологический портрет учителя» <http://www.gurutestov.ru>

3. Гусева В.(2002). Но сами мы должны уметь анализировать свою работу! // Первое сентября. №38. С.2.

ФОРМИРОВАНИЕ СОЦИАЛЬНО-АКТИВНОЙ ЛИЧНОСТИ СРЕДСТВАМИ ВНЕКЛАССНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Тәрбие – адамның жеке басын дамытуға бағытталған білім беру процесінің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Әлеуметтік белсенді тұлға қалыптастыру үшін оқушыларды тәрбиелік іс-шараның қызықты мән-мағынасымен, жаңа әдіс-тәсілдердің әртүрлілігімен, жоғары деңгейде өткізумен тарту қажеттігі қарастырылады.

Education is the most important component of the process of education, targeted at the development of the human personality. To form a socially active personality, it is necessary to captivate students with high content, a variety of new forms and bright behavior of educational activities.

РЫЛЬСКАЯ О.В., учитель русского языка и литературы, классный руководитель 10 класса КГУ «Средняя школа №18» акимата города Усть-Каменогорска

Школа – это возвышенный дух, мечта, идея, которые увлекают сразу троих – ребенка, учителя, родителя – и тут же реализуются...

А. А. Захаренко

Наша школа – школа развития интеллектуального, духовно-нравственного, гражданско-патриотического, профориентационного, физического, или спортивно-оздоровительного, экологического воспитания. Именно воспитание – важнейшая составляющая процесса образования, нацеленного на развитие человеческой личности, создание условий для формирования у учащихся социально значимых качеств для самореализации. А главная ценность и основной объект заботы учителя сегодня – это личность ученика, его самостоянье, духовное развитие, креативность и творчество. Ведь обучение и воспитание – взаимосвязанные процессы, основанные на взаимодействии учителя и учащихся, это творческое сотрудничество единомышленников. Поэтому в своей воспитательной работе хочется выделить некоторые основные направления в воспитании личности учащихся: интеллектуальное – стремление к совершенствованию себя; духовно-нравственное – формирование важных жизненных ценностей; гражданско-патриотическое – формирование гуманистического мировоззрения, гражданской зрелости и патриотических чувств. И моя работа как классного руководителя направлена на

реализацию творческого потенциала учащихся, формирование гражданской, социально зрелой личности, с ориентацией на позитивное отношение к общечеловеческим ценностям, на профилактику безнадзорности и правонарушений несовершеннолетних, стремление к полезной деятельности во внеурочное время (например, тимуровские десанты).

С 5-го класса по 9-й мои воспитанники ведут тимуровскую работу, помогая ветерану ВОВ Пименову Василию Степановичу. На каждый праздник и один раз в неделю тимуровцы спешат на помощь! Это Евсеев А., Сухоруков В., Галимова В., Чеботкова М., которые помогают не

только по хозяйству, но и готовят оригинальные поздравления для ветерана. Все фотоматериалы на сайте школы. К 70-летию Победы совместно с журналистом В. Лазаревой был снят фильм «Ардагер», где моя ученица Галимова В. давала интервью о ветеране и читала авторское стихотворение, посвященное его трудовым и военным будням. Это стихотворение было опубликовано в Международном сборнике:

Мы никогда гордиться Вами не устанем,
Мы будем песни петь, стихи слагать.
И мы, Тимуровцы, сегодня встанем,
Чтоб честь герою Родины отдать!

Такая работа способствует формированию патриотических чувств, уважению к тем, кто подарил нам мир.

Одна из главных задач в моей воспитательной модели – встреча с интересными людьми, бывшими выпускниками нашей школы. Таким человеком стал бывший выпускник, выполнявший интернациональный долг в Афганистане с 1 апреля 1984 по ноябрь 1985г.- Александров Виктор Иванович. С 5-го класса он наш гость – на 15 февраля, в День Знаний, на празднике Дня Победы, на смотре строя и песни. В этом учебном году в рамках «Рухани Жаңғыру» учащиеся моего 9 «А» класса пригласили Виктора Ивановича в ЦБС им. Оралхана Бокея на Славского, где подготовили для него сценарий, инсценировки «По страницам афганской метели». Материалы о встрече выложены на сайте школы.

Именно концертная программа, поздравление воина-интернационалиста Александрова В. И. помогли ему после операции на сердце. Забота моих учащихся, внимание, выпуск коллажа, слайдовая презентация, фото на память для бывшего выпускника – это незабываемый подарок и яркие эмоции для него!

Такая работа способствует формированию ответственности, гражданской позиции и патриотизма.

Главная задача – формирование культурологического аспекта – выполнена полностью. В рамках «Туған Жер» неоднократно проводилась встреча с писателем-фронтовиком А. И. Егоровым. Его выступления, рассказы о войне до сих пор помнят учащиеся! С 5-го по 7-й класс он был частым гостем в нашей школе; журналист В. Лазарева сняла фильм о встрече с писателем-земляком, а учащиеся Евсеев А., Абдулкадырова М., Сухоруков В. подготовили инсценировку из книги «Таежный затворник». Ученица Галимова В. подарила писателю авторскую поэму «Человек интересной судьбы», в которой рассказала о судьбе мальчишки из глухой деревни Кутиха Зыряновского района до писателя – фронтовика и дала интервью для ТВ о его незабываемом творчестве. В этом учебном году администрация нашей школы и литобъединение «Звено Алтая» обратились с просьбой к руководителю «Отдела культуры и развития языков г.Усть-Каменогорска Нургалиеву А.Б. о присвоении нашей школе имени А. И. Егорова, почетного гражданина ВКО, яркого харизматического лидера, журналиста и писателя!

Наиболее яркие дела класса: 27. 01.16 встреча с личным секретарем М.И. Чистякова - Каланчиной И.Б., посвященная жизни и творчеству поэта нашего города. Учащиеся с удовольствием слушали живой голос поэта, читали его фронтовую лирику. Галимова В. написала свое лирическое откровение:

Поэт - земляк нас учит жизнь любить,
Хотя у жизни разноцветные полоски.
Добро, тепло в душе своей хранить!
И Родину любить по-чистяковски!

С этим стихотворением ученица выступала на конкурсе в КАСУ, материалы напечатаны в

ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

сборнике, а также на «Чистяковских чтениях» в ЦБС им. О. Бокея 1-е место. В этом учебном году 26.10.18. моя ученица Фомиченко Т. получила диплом 3-й степени на «Чистяковских чтениях» за стихотворение «Обыватели». Именно такие встречи и проводимая внеклассная работа способствуют формированию социально активной личности, развитию творческих способностей, креативности и познавательных интересов у моих воспитанников.

Класс в течение 5 лет является победителем в рейтинге классных коллективов школы, постоянно награждается за лучшую тимуровскую работу, участник, победитель и лауреат творческих конкурсов в ЦБС им. О.Бокея.

Уровень воспитанности в мониторинге повысился в шкалах «Успешность в учении и самообразовании» (от 1,7 до 2,7); информированность (от 2,0 до 2,8); чувство собственного достоинства (2,3 до 2,9). В классе 11 хорошистов, что составляет 68,75% качества. Пять учащихся – лидеры «ЖасҰлан» школы, в этом учебном году моя ученица Юска К. победила на выборах Ұланбасы школы. Она посещает школу лидера в ДТШ, давала интервью для ТВ канала Өскемен о работе в школе лидера.

На должном уровне в классе ведется работа с детьми девиантного поведения. Ученица Чеботкова М. с 5-го класса посещает секцию карате. Она - призер областных, городских соревнований : 10 медалей, дипломы за 1-е , 2-е места. В данном учебном году она с желанием и ответственностью подготовила конкурс «Фитодизайн» в ДТШ, отмечена дипломом. Победила в школьном конкурсе «Осенний бал»26.10.18г., стала королевой осени -1-е место.

Также главным в работе классного руководителя является содружество с родителями, так называемый союз детей и взрослых, объединенных общими целями, общей деятельностью, общей ответственностью в воспитательном процессе! Хочется особо отметить работу мамы Чеботковой Ю. А., которая с 5-го класса является постоянным участником всех классных часов, присутствует на школьных линейках, посещает экскурсии с ребятами по профориентации, также проводит занятия «Очумелые ручки» для учащихся. В апреле этого года с учащимися 9 «А» класса она провела занятие по лепке из соленого теста. Все с удовольствием делали подковки с цветами, раскрашивали их, чтобы подарить своим мамам на 8-е Марта. Работы были изумительные, все

приняли участие, а дети с девиантным поведением особо отличились! Даже мальчики поразили своим трудолюбием и фантазией! Все работы выложены на сайте школы. Такая работа способствовала развитию творческих способностей, таланта и позитивного настроения, а полученные навыки по лепке пригодятся в жизни каждому учащемуся!

Проводимые занятия «Очумелые ручки» также способствовали профориентационному самоопределению и самореализации. Четверо учениц: Галимова В., Иванова Д., Журба М., Прошлякова К. поступили в ВКГК им. С. Аманжолова на специальность «Дошкольное воспитание».

Поставленная задача в моей воспитательной модели: развитие интеллекта учащихся, создание комфортных условий для реализации «творческого Я», оказание помощи в определении достойного места в жизни – полностью выполнена: 13 учащихся поступили в колледжи после 9-го класса. Не было ни одного правонарушения. Дети из неблагополучной семьи посещали секции, участвовали во всех спортивных соревнованиях, аксиологический подход к данным учащимся способствовал формированию общечеловеческих ценностей.

В этом учебном году (2018-2019) на базе моего 10 «А» класса создан клуб «Профи», цель которого – профессиональная информация и консультация учащихся, помощь в выборе профессии.

19.10.18 г. членами клуба «Профи» проведено расширенное заседание среди учащихся 9-11-х классов «Мир моих интересов». Каждый участник встречи поделился своими мыслями «кто Я?», «чего Я хочу?», «что Я могу?»

В рамках программы «РУХАНИ

ЖАҢҒЫРУ» готовится встреча в ноябре месяце с Президентом АО «УК ТМК» Мамутовой А.Т. Члены клуба «Профи» совместно с ЗДВР Кадирбаевой Ш.Е. и кл. рук. Рыльской О.В. составили вопросы для встречи, чтобы получить квалифицированную помощь в самоопределении своего профессионального выбора:

- Выпускников каких учебных заведений Вы предпочитаете брать на работу?

- Работники каких профессий необходимы сегодня ТМК?

- Какие черты характера нужно воспитывать в себе, чтобы управлять крупным промышленным предприятием?

- Как Вы пришли к решению стать депутатом областного маслихата? (ит.д.)

- Президентом АО «УК ТМК» Мамутовой составлен график встреч в проекте «Гость месяца» по профессионально-ориентационной работе. В гости к учащимся придут: технический директор АО «УКТМК» Абишев Серик Кадылбекович, печевой по переработке титана цеха №2, депутат Усть-Каменогорского городского маслихата Кондратенко Сергей Николаевичи другие.

Согласно И. Кону, профессиональное самоопределение человека начинается еще в детстве, заканчивается оно в юности, когда уже необходимо принять решение, которое повлияет на всю дальнейшую жизнь человека «Куда пойти учиться?»

Я думаю, что за 2 года перспективы профориентационной работы дадут хороший результат, а именно:

- выработка системы тесного сотрудничества старшей ступени школы с

учреждениями дополнительного и профессионального образования;

- привлечение родителей учащихся для профориентационной работы (например, выступление родителя Михайлова А.Н. из моего 9 «А» класса о своей профессии «Спасатель МЧС», где учащиеся слушали очень внимательно и с желанием, а показанные ролики о работе спасателя МЧС вызвали у ребят уважение и гордость за людей данной профессии);

- оказание помощи представителям р/к классов в самоопределении школьников;

- создание из числа старшеклассников группы профинформаторов с целью оказания помощи в разумном выборе профессии.

И тогда нашей заслугой будет, если наш выпускник никогда не задаст себе вопрос «Правильно ли я поступил?», «Ту ли профессию выбрал?»

В заключении хочу отметить, что успех в работе классного руководителя – это увлеченность профессией, высокая требовательность к себе и своим учащимся. Ведь чтобы сформировать социально-активную личность, нужно увлечь учащихся высокой содержательностью, разнообразием новых форм и ярким проведением воспитательного мероприятия! Тогда школьные годы оставят глубокий след в сознании человека, а в памяти учащихся навсегда останутся встречи с интересными людьми, творческие дела класса, дружеская поддержка классного руководителя, который оказал ученику неоценимую педагогическую помощь в процессе самоопределения собственного выбора и деятельности!

ИЗ ОПЫТА РАБОТЫ УЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ: СИСТЕМА РАБОТЫ С ОДАРЕННЫМИ ДЕТЬМИ

Осы еңбекте оқуда түрлі себептермен жетістіктерге жете алмай жүрген, бірақ танымдық белсенділігі жоғары, психикалық жүйесі ерекше, сирек кездесетін ақыл-ой жүйесі бар оқушылармен жүргізілген жұмыстағы өзіннің ой-пікірімен және тәжірибеммен бөлісемін.

In my work, I want to share my observations, reflections and experience with students who do not achieve success in teaching for any reason, but have a bright cognitive activity, originality of mental warehouse, extraordinary mental reserves (more common in high school age).

КОВАЛЕНКО Т.И., учитель математики КГУ «Средняя школа №18» акимата города Усть-Каменогорска

Современные тенденции социального развития ставят перед образованием новые задачи – отход от ориентации на «среднего ученика», повышенный интерес к одаренным и талантливым детям, к особенностям раскрытия и развития их способностей в процессе образования. Одаренные дети должны быть в центре специальных педагогических и социальных программ, поскольку самые большие надежды на улучшение условий жизни и процветание нации связаны именно с одаренными молодежью. В своей работе я хочу поделиться своими наблюдениями, размышлениями и опытом работы с учащимися, не достигающими по каким-либо причинам успехов в учении, но обладающими яркой познавательной активностью, оригинальностью психического склада, незаурядными умственными резервами (чаще встречаются в старшем школьном возрасте).

Развитие личности невозможно без развития его творческого потенциала. Поэтому внеклассная работа способствует творческому развитию учащихся. Особенно большую роль играют недели математики, включающие различные формы работы: конкурсы, олимпиады, КВН, викторины, аукционы, смотры знаний, где творческие, талантливые дети раскрывают свои способности в полной мере. Стремление

померяться своими силами, проверить знания, умения. Навыки в соревновании с друзьями, нести ответственность за команду, желание заслужить одобрение сверстников, придают этим видам деятельности индивидуальный, дифференцированный подход к учебно-воспитательному процессу, продуктивной, творческой деятельности обучающегося и педагога, качественное обучение, развитие и воспитание учащихся без ущерба для детского здоровья.

Формы работы с одаренными учащимися я применяла самые различные: творческие мастерские; групповые занятия с сильными учащимися; занятия исследовательской деятельностью; участие в научно-практических конференциях; участие в олимпиадах; работа по индивидуальным планам. При этом особое значение имеют собственная активность ребенка, а также психологические механизмы саморазвития личности, лежащие в основе формирования и реализации индивидуального дарования. Организация работы с одаренными детьми требует индивидуального подхода, а значит, оптимальной формой является работа по индивидуальному образовательному маршруту.

Этапы индивидуального образовательного маршрута.

ДИАГНОСТИКА	"Что я должен знать и уметь"
ПРОЕКТИРОВАНИЕ	"Что я хочу знать и уметь"
ОСМЫСЛЕНИЕ	"Что я могу"

РЕАЛИЗАЦИЯ	"Как я буду идти к поставленной цели"
ОЦЕНКА И КОРРЕКТИРОВКА	«Чему я должен научиться и что мне нужно доработать»

В основе построения индивидуального образовательного маршрута лежит самоопределение учащегося. Результатом проектирования индивидуального образовательного маршрута становится выбор линии (пути) движения учащегося к поставленной цели. Смысл обучения состоит не в передаче знаний, а в обеспечении условий самореализации личности. Задача образовательного учреждения – предоставить ребенку широкий спектр образовательных услуг, которые могут в полной мере реализовать формулу «хочу – могу – есть – требуют», несущую мотивированный характер. На каждом этапе следует предлагать как можно больше занимательного и интересного материала. Важна и самостоятельная работа ребенка, т.к. в ходе самостоятельной работы каждый ученик непосредственно соприкасается с усваиваемым материалом, концентрирует своё внимание, мобилизуя все резервы интеллектуального, эмоционального и волевого характера.

Работа по выявлению одаренных детей начинается на уроках. Выявление одаренных детей – продолжительный процесс, связанный с анализом развития конкретного ребёнка. Эффективная идентификация одаренности посредством какой-либо одноразовой процедуры тестирования невозможна. Поэтому вместо одномоментного отбора детей необходимо направлять усилия на постепенный, поэтапный поиск одаренных детей в процессе их обучения. Уверена, что успешность профессиональной деятельности учителя в значительной степени определяется его умением управлять ученическим общением, заранее моделировать, предвидеть результаты. Это особенно важно в работе с одаренными детьми, поскольку творчески одаренные дети нередко испытывают трудности общения со сверстниками, непонимание, а порой и неприязнь с их стороны. Я строю свою работу на основе индивидуальных программ работы с одаренными детьми по математике. Основной задачей с одаренными детьми, является создание условий для развития и реализации их способностей, причём не только специальных, но и общих. В обучении интеллектуально одаренных учащихся ведущими являются методы творческого характера — проблемные, поисковые, эвристические, исследовательские, проектные — в сочетании с методами самостоятельной, индивидуальной и

групповой работы.

Педагогическая поддержка детей с признаками одаренности должна находить своё воплощение не только на уроках по предмету, но и во внеурочной, внеклассной работе. Именно в ней можно наиболее полно раскрыть таланты и способности ребёнка. Исследовательская деятельность занимает главенствующее место в процессе познания. Формирование элементов исследовательской деятельности способствует овладению математической культурой, и, как следствие, повышению уровня математического развития учащихся. Под исследовательской деятельностью мы понимаем всякую деятельность, которая направлена на получение нового знания и которая осуществляется без использования различного рода алгоритмических предписаний. Выделяют следующие основные этапы реализации исследовательского метода: мотивация исследовательской работы, прогнозирование ее результатов, планирование деятельности; постановка проблем исследования; выдвижение гипотез; сбор фактического материала; систематизация и анализ полученного материала; проверка гипотез; доказательство или опровержение гипотез; практические выводы о возможности и необходимости применения и обобщения полученных результатов исследования.

Учебно-исследовательская деятельность характеризуется следующими принципами: новизны, теоретической значимости, научности, активности и самостоятельности учащихся при руководящей роли преподавателя, прочности усвоения знаний, единства и оптимальной взаимосвязи репродуктивной и поисковой учебно-познавательной деятельности, всемерного стимулирования и мотивации положительного отношения учащихся учению, современности содержания, сознательности, систематичности и последовательности. Говоря о признаках организации исследовательских работ, выделяют: самостоятельный перенос знаний и умений в новую ситуацию; самостоятельное применение известных способов деятельности к решению вопросов темы исследования; видение структуры объекта исследования; построение принципиально нового способа решения в отличие от других известных или не являющегося комбинацией известных способов. При выполнении исследовательских работ весьма важно обратить внимание учащихся на

ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

следующее: осознание проблемы, постановку целей и задач исследования; выработку гипотезы; ее проверку теоретическими средствами и средствами практики. Важная роль в процессе создания исследовательских работ принадлежит компьютерным и Интернет технологиям, особенно в средней школе как основному источнику получения новейшей информации. В настоящее время многие учащиеся школ владеют компьютерными и Интернет-технологиями, что может существенным образом повысить уровень выполняемых ими исследовательских работ. Однако следует отметить, что включение компьютера в структуру исследовательской работы ни в коем случае не вытесняет из деятельности преподавателя. Необходимость активизировать умственную деятельность учащихся и развивать их самостоятельность привела к использованию исследовательских работ в качестве источника новых знаний. В этом случае создается конкретная возможность говорить о субъективном присвоении знаний, так как теперь самостоятельная работа учащихся носит не исполнительский, а исследовательский характер. Итогом исследовательской работы становятся выводы, самостоятельно полученные школьниками.

В нашем городе проводится научно-практическая конференция для старших школьников, целью которых служит организация самостоятельной творческой деятельности учащихся, повышение качества их знаний по математике, выявление одаренных учащихся школ, лицеев и гимназий. Работы, представляемые на конференциях, готовятся по результатам исследовательской работы школьников. Кроме указанных выше, выполнение ученических исследовательских работ имеет следующие цели: получение хороших предметных знаний вследствие упорной работы над решением проблемы, многократных обсуждений и защиты своей позиции; формирование аналитического и критического мышления учащихся в процессе творческого поиска и выполнения исследований; самопроверку учащимися своих наклонностей, профессиональной ориентации и готовности к предстоящей трудовой деятельности; самовоспитание целеустремленности и системности у учащихся в учебной деятельности; самоутверждение учащихся благодаря достижению поставленной цели и публикации полученных полезных результатов; удовлетворение познавательных потребностей

учащихся; углубление интереса школьников к научным дисциплинам, в частности, математике; воспитание культуры исследовательской деятельности; формирование навыков самостоятельной работы и др.

С 2010 по 2018 год ученики 9, 10 и 11 классов нашей школы под моим руководством четыре раза занимали призовые места. Да, одаренные ребята в нашей школе есть, благодаря системной работе с каждым годом наши ряды пополняются новыми талантливыми детьми. Безусловно, это влияет и на качество знаний учащихся. Именно потому в понятие «одаренные дети» мы вкладываем, прежде всего, представление о значительных интеллектуальных, т.е. умственных способностях.

За период работы с одаренными и высокомотивированными учащимися мной были сделаны следующие выводы:

- работа должна носить систематический характер на протяжении всего процесса обучения, работа с одаренными учащимися должна проводиться как на уроке, так и во внеурочное время;
- целесообразно проводить занятия, как с группой учащихся, так и индивидуально;
- ученикам должна быть предоставлена возможность реализации собственных идей.

Работа с одаренными детьми прослеживается в различных формах работы: уроки, внеклассная работа. Педагог должен увидеть в ребенке его способности, талант. Наши с вами дети уникальны тем, что интересуются абсолютно всем, хотят знать больше и умеют получать эти знания. Это действительно новое поколение, светлое будущее нашего Казахстана. Наша задача – поддерживать и направлять, развивать и приумножать их умения. Вместе мы сможем многое.

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДІ ДАМУ ЖОЛДАРЫ (ҮСТАЗДАР ТӘЖІРИБЕСІНЕН)

В статье представлен анализ учебной и воспитательной работы педагогов методической комиссии учителей казахского языка и литературы.

The article presents the analysis of educational and educational work of teachers of the methodical commission of teachers of the Kazakh language and literature.

ТОҚТАСЫНОВА К.Ж.,
қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдерінің
әдістемелік бірлестігі жетекшісі
Өскемен қаласы әкімдігінің
«№18 орта мектебі» КММ

Тіл тағдыры – ел тағдырына айналып отырған қазіргі қазақ тілінің жағдайында оқушы бойында мемлекеттік тілге деген сүйіспеншілікті қалыптастыруға, қазақ тілі арқылы жасалған ойдың кестелі өрнектеріне үніліп, ауызша, жазбаша сөздік қорларын молайтуға, шығармашылық қабілетін дамытуға, пәнге деген қызығушылығын арттырып, білім сапасын тереңдетіп, мемлекеттік тіліміздің қолдану аясын кеңейтуге, Тіл туралы заңды жүзеге асыруға барынша үлес қосу – әрбір қазақ тілі пәні мұғалімінің міндеті болуға тиіс. Ал қоғамымыздағы мұғалім алдында тұрған міндет – сапалы білімді, саналы тәрбиелі, экономикалық ойлауы дамыған, жалпы адамзаттық құндылықты меңгеруде шығармашылық, іскерлік пен дағдысы қалыптасқан, жан-жақты мәдениетті жеке тұлғаны қалыптастыру екені сіздер мен бізге белгілі.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан – 2050» стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауында: «Тілге деген көзқарас, шындап келгенде елге деген көзқарас екені даусыз. Сондықтан, оған бей-жай қарамаймыз. Қазақ тілі жаппай қолданыс тіліне айналып, шын мәнінде мемлекеттік тіл мәртебесіне көтерілгенде, елімізді Қазақ мемлекеті деп атайтын боламыз» – деген болатын. Елбасының жолдауын іске асыруға Қазақстан азаматтарының әрқайсысы үлес қосуға міндетті, оның ішінде қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдері тіл жанашырлары қатарынан орын алатындықтан,

тапжылмай еңбек етіп өз үлестерін қосуға міндетті. Жоғарыда айтылғандарды ескере келсек, қазақ тілін оқытуға қойылатын талап-тілектердің бүгінгі күнде жаңарып отырғанын аңғарамыз.

Ұлт мектебінде қазақ тілін үйрететін ұстаз үшін басты мақсат – өзге ұлттың баласын мемлекеттік тілде сөйлету. Қазақ сөзінің құдіреттілігін, сырын сезіндіру, тіл үйренуге ынталандыру. Шәкірт талабын шыңдау қазақ тілі мен әдебиеті мұғаліміне үлкен жауапкершілік жүктейтіні рас.

Осы жауапкершілікті іске асыру үшін барлығымыз да алдымызға өз міндеттерімізді қойып, оны шешуге тырысамыз, түрлі әдіс-тәсілдерді, жаңа технологияларды қолданамыз.

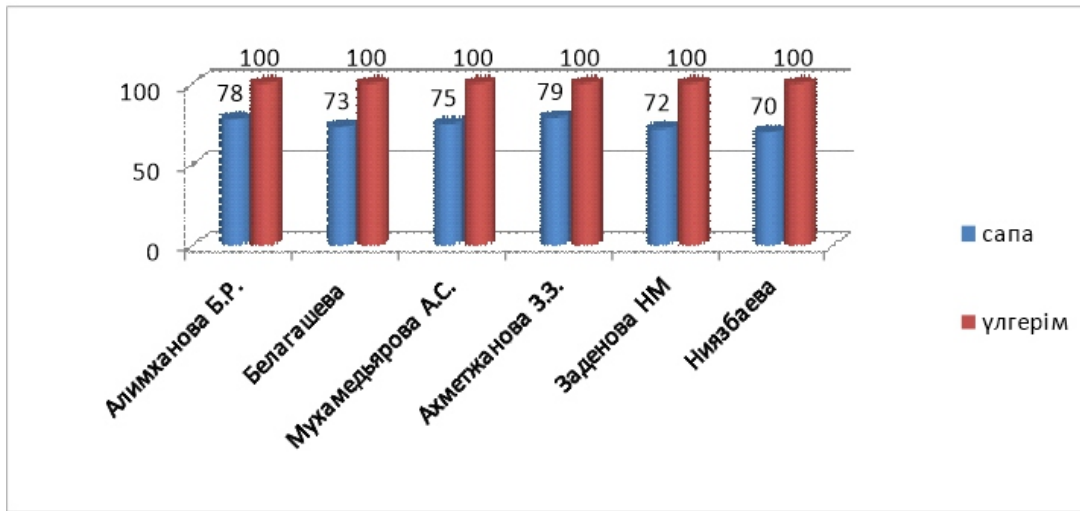
Осыларды ескере отырып, мемлекеттік тіл мәртебесін көтеру мақсатында тілді үйретудің тиімді, нәтижелі әдістерін үнемі іздестіріп жүреміз. Біздің мектебіміздегі қазақ тілі мұғалімдерінің де атқарып жатқан еңбектері ұшан-теңіз. Қазақ тілі мен әдебиеті пәндері әдістемелік комиссиясында 7 мұғалім жұмыс жасауда. Барлығы жоғары білімді. Жоғары санатты - 2, I санатты – 2, II санатты – 1, санаты жоқ – 2 мұғалім.

Әдістемелік бірлестіктің өзекті мәселелік тақырыбы: қазақ тілі және әдебиеті сабақтарында оқушыларды диалогтық оқыту арқылы рефлексивтік қабілеттерін дамыту. Оқушылардың рефлексивтік қабілеттерін дамытуда пән мұғалімдері алдарына мақсат, міндеттер қойды.

Осы мақсаттарды негізге ала отырып, мұғалімдер өздерінің өзекті мәселелері төңірегінде аянбай еңбектенуде. Соның нәтижесі

ретінде, өткен оқу жылының білім сапасы мен үлгерімі график түрінде төмендегідей:

ӘК мүшелері өз тәжірибелерінде нәтижеге жету мақсатында әр түрлі педагогикалық технологияларды қолданады. Атап айтқанда, Кебридж технологияларын, сыни тұрғысынан ойлау технологияларын, ойын технологияларын, М.М. Жампейісова технологиясын жетік меңгерген. Қазақ тілі мұғалімдерінің әдістемелік апталығында ашық іс-шаралар өткізілді. «Қош келдің, әз Наурызым» суреттер көрмесі, «Қазақ ертегісі әлемінде», «Ұлттық ойындар», «Қош келдің, Наурыз» мәнерлеп оқу сайысы, «Қазақшаң қалай?» сайысы, «Қош келдің, Наурыз!» ӘК мүшелерінің өткізген іс-шаралары «өте жақсы» деп бағаланды. Қазақ тілі пәні мұғалімдері бір-бірімен тәжірибе алмаса отырып, тиімді белсенді әдіс-тәсілдерді пайдалануға тырысты.

Сонымен қатар ӘК мүшелері түрлі қалалық шараларға да қатысты. Ниязбаева Л.Б., Мухамедьярова А.С. қалалық М.Мақатаев шығармашылығына байланысты сайысқа, Тоқтасынова К.Ж. «Поэзия падишасы – Фариза Оңғарсынова» атты сайыстарға қатысып, «Алғыс хаттармен» марапатталды.

Сондай-ақ, дарынды балалармен жұмыс жүргізу де жақсы жолға қойылған. Қалалық «Ахмет оқулары», «Абай оқулары», «Жарқын болашақ» олимпиадасы, ҚАЕУ-де өткен «Полиглот» жобасы бойынша олимпиада, «Махамбет оқулары», «Мен жастарға сенемін» қалалық пәндік олимпиада, 5-сынып оқушылары арасындағы «Менің атым Қожа» конференциясы, пәндік олимпиадалар, дәстүрлі Ғабдуллин оқулары, «Ертегілер елінде» бастауыш сыныптар арасындағы сайыстарға белсене қатысып, I, II, III

орындарды иеленді. Дарынды балалармен үздіксіз жұмыс жасау барысында нәтиже де қуантарлық.

Бүгінгі таңдағы өзекті болып отырған мәселелердің бірі – оқушылардың тіл мәдениетін көтеру, сауатты жаза алатын, өз ойын айқын жеткізе алатын азамат тәрбиелеу. Қазіргі заманымызда қойылған басты талаптардың бірі – өмірден өз орнын таңдай алатын, өзара қарым-қатынаста өзін еркін ұстап, кез келген ортаға тез бейімделетін, белгілі бір ғылым саласынан білімі мен білігін көрсете алатын, өз ойы мен пікірін айта білетін мәдениетті жеке тұлға қалыптастырып, тәрбиелеу. Оқушының жеке тұлға болып дамуы мен алған білімін іске асыруда сөйлеу тілін, әрекетін, тіл мәдениетін, әдебін қалыптастыру педагогиканың қазіргі кезеңдегі өзекті мәселелерінің бірі болып табылады. Осы мәселелерді назардан тыс қалдырмай, кәсіби-бағдар бере отырып оқыту – тіл үйренушінің мектепте алған білімін тереңдетіп, өзі таңдаған мамандыққа сай лексиканы меңгеруіне, өз көзқарасын танытуға, бейнелі, астарлы қазақ тілінің байлығын меңгеруіне жол ашады. ӘК мүшелерінің бәрі «жаңартылған білім беру мазмұны» бағдарламасының курсынан өтіп, сертификат алған ұстаздар.

Оқушылардың диалогтық оқыту арқылы рефлексивтік қабілеттерін дамыту мақсатында пән мұғалімдері айтылым, тыңдалым, жазылым, оқылым, тілдесім дағдыларын дамытуда жұмыс атқаруда. Жоғарыда көрсетілген мақсаттарды жүзеге асыру жолында бірқатар жұмыстар атқарылды. Білім сапасының нәтижесі төмендегідей:

Сыныптар	Тілдік деңгейінің балдық өлшем көрсеткіші (100 балл – 100%)		
	кіріс	жартыжылдық	жылдық
2 сынып	62%	65%	68 %
3 сынып	68%	70%	73%
4 сынып	65%	67%	70%
5 сынып	66%	68%	71%
6 сынып	67%	69%	72%
7 сынып	70%	73%	76%
8 сынып	66%	68%	70%
9 сынып	58%	60%	62%
10 сынып	67%	69%	72%
11 сынып	71%	73%	74%

Дегенмен, әлі де атқарылар жұмыстар баршылық.

Тіл – тәуелсіздіктің қуатты тірегі, бірлік пен ынтымақтың жығылмас туы. Қазақ елі тәуелсіз мемлекет болып орнағалы ширек ғасыр уақыт болды. Мемлекеттік тілі – қазақ тілі деп жарияланды. Бұл тұста Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев «Қазақтың болашағы – қазақ тілінде», – деп алдымызға айқын жол ашып берді. Бізге тек осы ұстанымды жүзеге асыруға бар күш-жігерді аямай, еңбек ету ғана қалды. Демек, қазақ тілі мұғалімдерінің міндеті – қазақ тілінің

мәртебесін асыру болмақ. Сол бағытта аянбай еңбек ететінімізге сенімдіміз!

Пайдаланған әдебиеттер:

1. «Қазақстан Республикасының Президенті - Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы. Астана, 2012.

2. Құрман Ж.Н. Қазақ тілін оқытудың әдістемелік негіздері. – Алматы, 2009. – 28-б.

ОҚУШЫЛАРДЫ ӨЗ ІС-ӘРЕКЕТТЕРІНЕ РЕФЛЕКСИЯ ЖАСАЙ АЛУ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУ АРҚЫЛЫ НӘТИЖЕГЕ ҚОЛ ЖЕТКІЗУГЕ БАУЛУ (КОУЧИНГ)

Чтобы удовлетворить образовательные потребности современных школьников, педагоги должны изменить своё отношение к уроку. Для того, чтобы иметь высокий уровень теоретико-практической профессиональной компетентности, учителя должны сотрудничать со своими коллегами в целях совершенствования их практики через коучинг.

To improve the learning needs of modern schoolchildren, the teacher must change his / her attitude towards the classroom. For the sake of having the highest level of theoretical and practical competence, the trainee must work closely with colleagues in their co-operation with their coaching.

БАҚЫНОВА Р.С.,
бастауып сынып мұғалімі
Өскемен қаласы әкімдігінің
«№18 орта мектебі» КММ

Коучинг мақсаты: Өз іс-әрекетіне рефлексия жасау арқылы нәтижеге қол жеткізуге болатынын түсінеді.

Жоспар:

1. Ұйымдастыру;

2. Іс-тәжірибеден презентация;

3. Негізгі бөлім:

- «Ой шақыру» бөлімі: «Сенемін, сенбеймін» ойыны;

- «Ой қорыту» бөлімі: «Ассоциация» әдісі;

- «Түртіп алу» әдісі;

4. Модельдеу;

5. Рефлексия «Ақылдың алты қалпағы» әдісі.

Мен оқушылар қай кезде нәтижеге қол жеткізе алады деген ойды зерттеу мақсатында «Оқушыларды өз іс-әрекеттеріне рефлексия жасай алу қабілеттерін дамыту арқылы нәтижеге қол жеткізуге баулу» тақырыбымен жұмыс жасауды жөн көрдім. Алғашқы кезеңде әдеби шығармалар арқылы әр сөздің мағынасына ден қойдым. Әдеби шығармалардан түсінгенім...

Рефлексия – қызықты, көп қырлы, кіріккен әрекет. Оқушы үшін рефлексияның тиімділігі:

- өз-өзіне есеп беруге үйренеді;
- өзіндік, сыни көзқарасы қалыптасады;
- білім сапасы артады;
- өз-өзін бағалайды;
- білім алуға қызығушылық жоғарылайды.

Рефлексия балаға байыппен ойлануға мүмкіндік беретіндей ұйымдастырылуы қажет, оны асығыстықпен қолдануға болмайды.

Рефлексияны сабақтың әр кезеңдерінде жүргізуге болады, сабақтың арасында, соңында. Біртіндеп оқушының ішкі рефлексиясына жалғасу қажет.

Осындай жұмыс түрлерімен айналысып үйренген оқушы алған біліміне, орындаған тапсырмасына қорытынды жасап, өз ойын ортаға сала отыра, оны дәлелдеуге, аргументтер мен фактілерді негізге ала отыра ойланып сөйлеуге әбден машықтанады. Яғни, іс-әрекетпен қатар дәлелді сөйлеу қатар жүреді. Менің мақсатым – сабақ барысында оқушыға жағдай жасау, бағыттап отыру.

Бүгін сіздерге өзім сабақта қолданып жүрген әдіс-тәсілдерімді, рефлексия түрлерін математика сабағында «Геометриялық фигуралар» тақырыбын өткенде қолданған әдіс-тәсілдер арқылы көрсетпекпін.

1. «Ой шақыру» кезеңі:

Қызығушылықты ояту: «Рас, өтірік» әдісі. Бұл әдіс арқылы жаңа тақырып бойынша бұрынғы білімдерін анықтауға өте тиімді әдіс. Яғни тақырып бойынша сұрақтар қойылады, оқушылар рас немесе өтірік сөздері арқылы жауап береді.

Мысалы:

Нүкте, сызық, үшбұрыш – геометриялық фигураға жатады.

Үшбұрыштың үш қабырғасы болады.

Үшбұрыштың бір бұрышын кесіп алу арқылы төртбұрыш шығаруға болады.

Бірдей екі үшбұрыштан тіктөртбұрыш құрастыруға болады.

2. «Ой қорыту» кезеңі:

Әр топ «Ассоциация» әдісі арқылы геометриялық фигуралар туралы білімдерін топтастырады.

Геометриялық фигуралардың қасиеттері туралы алғашқы мәлімет жазылған мәтін беріледі. «Түртіп алу» әдісі бойынша мәтінмен жұмыс жасай отырып оқушылар жаңа мәлімет алады немесе білетіндерін еске түсіреді. Сонымен қатар сергіту сәтін қосып өткізуге болады. Бұрыннан таныс мәлімет кездесе басымызды шұлғимыз және «+» белгісін қоямыз. Егер мәлімет өзің үшін жаңа, яғни таныс емес болса, басыңды оңға, солға қозғайсың және «!» белгісін қоясың. Егер түсініксіз мәліметтер кездесе иығыңды жоғары көтересің және мәтінде сұрақ белгісін қоясың.

Рефлексия: «Не білім келеді?»: Мәтін бойынша өзінің білмейтін мәліметтеріне қорытынды жасай отырып жазып қояды.

3. Алғашқы білімдерін тексеру: «Топтастыр» әдісі бойынша.

Өздері жазған геометриялық фигураларды қасиеттеріне қарай жинақтау қажет.

Бағалау критерийлері:

- Геометриялық фигуралардың қасиеттерін анықтайды;

- Қасиеттеріне қарай топтастырады.

4. Сергіту: алдарыңда барлық топқа саны мен көлемі бірдей жұмсақ қағаздан қиылған тіктөртбұрыштар берілген. Қолдарыңдағы көлемді паракқа алдарыңдағы тіктөртбұрышты қолданып әр түрлі геометриялық фигуралардан түрлі бейнелер құрастыру керексіздер. Қай топ берілген 5 минутта ең көп бейне құрастырады

екен.

5. Рефлексия «Бес саусақ» арқылы әр оқушы бүгінгі сабақтағы өзінің жұмысына баға береді, яғни қандай жұмыс жасады, не түсінікті болды, не қызықты болды, т.с.с.

Моделдеу. Мен сіздерге өзімнің сабақта қолданған әдіс-тәсілдерімді көрсеттім. Енді өздеріңіз бір сабақтың моделін құрастырып көріңіздер.

Рефлексия: бүгін сіздермен өткізген сабағымның нәтижесін білу мақсатында «Ақылдың алты қалпағы» әдісін қолданғым келіп отыр. Қолдарыңызға берілген қалпақтың түсіне сай бүгінгі сабақ, жалпы өткізілген мастер-класс жайлы өз пікіріңізді білдіріңіздер.

Ақ қалпақ – Ақпарат (Бүгін не білдік? Қандай мәлімет алдыңыз?);

Қызыл қалпақ – Көңіл-күй (бүгінгі өткізілген сабақ бойынша менің айтарым);

Сары қалпақ – Жағымды жаңалық (Сіз үшін өте керемет болғаны не? Неге?);

Жасыл қалпақ – Жаңа ой (Мен мына жерін өзгертер едім .....);

Көк қалпақ – Іс-әрекет (Біз бүгін неге қол жеткіздік?)

Қара қалпақ – Сын (Мен үшін не түсініксіз болды?)

Біз алдымыздағы оқушыларды алдарына мақсат қоя білетін және сол мақсатқа жете білетін жағдайға жеткізу қажетпіз. Сонда ғана олар өмірден өз орынын адаспай таба алатын болады деген ойдамын. Өз жасаған жұмысына, іс-әрекетіне, оқығанына рефлексия жасау арқылы, қорытындылай алады, сынап алады, мәселені шешу жолын құрастыра біледі.

ПЛАН РАЗВИТИЯ ШКОЛЫ: УЛУЧШЕНИЕ ПРОЦЕССА ПРЕПОДАВАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ В ШКОЛЕ

Білім берудің бәсекеге қабілеттілігін арттыру үшін сапалы білім алуға және Қазақстан Республикасының интеллектуалды, физикалық және рухани дамыған азаматын қалыптастыруға жағдай жасау керек.

Creation of conditions for obtaining high-quality education and the formation of an intellectually, physically and spiritually developed citizen of the Republic of Kazakhstan in the context of increasing the competitiveness of education.

АКИМЕНКО Н.Н.,
учитель истории КГУ СПШ №18
акимата города Усть-Каменогорск,
Первый (продвинутый) уровень

Следует согласиться с мнением, что стержневой фигурой процесса преобразований в школе является учитель. Однако обучение не является феноменом, зависящим только от усилий учителя, и требует активного участия самих учащихся в своем обучении. Успешность этого процесса зависит от степени понимания учениками того, как учиться. Движущей силой «обучения обучению» является «метапознание». Учителю необходимо создать образовательную среду, благодаря которой учащиеся будут активно участвовать в учебном процессе, а не пассивно принимать информацию, что станет объективной предпосылкой того, что методы, применяемые учителями, станут способствовать развитию учеников метакогнитивного или саморегулируемого обучения. Следовательно, в процессе обучения необходимо создать условия для осознания ребенком своей значимости, развивать способность строить взаимоотношения со сверстниками, познавать свои интеллектуальные возможности, что совпадает с задачами второго этапа реализации Государственной Программы развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 гг., а также с моделью 4-х «К», озвученных в ежегодном Послании Президента народу Казахстана «Рост благосостояния казахстанцев: повышение доходов и качества жизни»: развитие креативности, критического мышления, коммуникабельности, умения работать в команде.

План развития школы (ПРШ) на 2015-2020

гг. нацелен на создание условий для получения качественного образования и формирования интеллектуально, физически и духовно развитого гражданина Республики Казахстан в условиях повышения конкурентоспособности образования.

Задачи:

- совершенствование профессиональной компетентности педагогов в области внедрения новых подходов преподавания;
- применение эффективных форм и методов обучения школьников – диалогическое обучение, развитие критического мышления, оценивание для обучения;
- усиление взаимодействия и сотрудничества учителей как внутри школы, так и со школами-партнерами в процессе профессионального развития;
- вовлечение родителей в эффективные партнерские отношения, возможность слышать "голос ученика".

Реализация данных задач позволит как учителю, так и учащимся делать правильный выбор, совершенствоваться, учиться и уметь адаптироваться в течение всей своей жизни, возможность жить в быстро меняющемся мире, мировом сообществе.

В 2015-2018 гг. в школе работает 16 сертифицированных учителей: первого (продвинутого) уровня – 1, второго (основного) уровня – 2, третьего (базового) – 13.

Для меня, как учителя прошедшего

обучение по Программе первого (продвинутого) уровня, важным является ряд направлений в деятельности:

- сформирована творческая группа сертифицированных учителей, определены критерии успешности на 2015-2020гг. в рамках реализации задач инструктивно-методического письма, разработаны индивидуальные маршруты учителей, прошедших уровневые курсы, активизируется работа в рамках школьного сайта школы, где каждый представил результаты своей деятельности, поделился опытом, стал участником обсуждаемых вопросов. Данная работа начата, но требует доработок и окончательного формирования базы ППО;

- учителя школы включены в процесс межшкольного сетевого профессионального сообщества в рамках городских творческих групп по предметным и надпредметным направлениям;

- участие в проведении мастер-классов в творческой лаборатории для участников городского форума сертифицированных учителей;

- участие в работе областной НПК учителей 1 и 2 уровня, обучавшихся на базе ЦПМ города Усть-Каменогорска;

- работа в составе экспертной комиссии по оценке работ областного конкурса на лучший конструктивистский урок;

- участие в работе городских педчтений по проблемам инноваций в образовании;

- участие в работе выставок педагогической продукции на городской и областной конференциях;

- участие в работе коучинг-сессий – одной из форм обобщения опыта и внедрения новых подходов.

Вопросы, рассмотренные в рамках коучингов в 2016-2017 гг., направлены на решение приоритетных направлений:

- Насколько важно оценивание при групповом взаимодействии в учебном процессе?

- Какова роль учителя в оценивании учебных достижений учащихся при диалоговом обучении?

- В чем суть критериального оценивания при диалоговом обучении?

- Как организовать критериальное оценивание ТиО на уроке.

- Оценивание как завершающий этап в системе образовательных целей по таксономии Б.Блума.

- Какова система оценивания работы

учащихся на уроках с использованием приемов КМ.

- Возможности этапа рефлексии при критериальном оценивании в рамках диалогового обучения.

В 2017-2018 уч. г. продолжена работа по улучшению процесса преподавания и обучения в школе через совершенствование профессиональной компетентности педагогов в области внедрения эффективных подходов образования, сосредоточены усилия и внимание на развитии у обучающихся умения обучаться. «Голос ученика» позволил создать образовательную среду, благодаря которой, учащиеся включались в учебный процесс, а педагоги готовы оказать поддержку учащимся, в рамках диалога найти пути решения возникших сложностей. Родители являлись участниками партнерских отношений.

В рамках коучингов 2017-2018 гг. несертифицированные и вновь прибывшие педагоги смогли понять алгоритм внедрения в практику приемов КО, ДО, что позволило принять личное участие в решении возникших вопросов через приемы КМ:

- Как использовать культуру и ценности личного опыта детей («Голос ученика») в определении успешности процесса обучения через стратегии диалогового обучения в рамках коучинг-сессии – «МАЛЫЙ КРУГЛЫЙ СТОЛ» (Какие вопросы задают ученики на уроке?); «ВАЖНО / ПОЧЕМУ ВАЖНО»; «ОБЛАКО ТЕГОВ».

(Проведен опрос учащихся, сделан анализ визуального наблюдения на уроках. В рамках коучинга разработаны мини проекты по решению возникших проблем, результаты представлены участникам коучинга).

- Как вовлечь учащихся в процесс планирования на уроке? «АССОЦИАТИВНАЯ КАРТА»; «МЯСОРУБКА + ЧЕМОДАН + КОРЗИНА». (Для системы КО важную роль играет процесс личной заинтересованности учащегося, понимание того, что его голос слышат, используют личный опыт и первоначальные знания через приемы КМ: ассоциативная карта, ЗУХ, ЗХУ, ПОПС, корзина идей).

- Как создать условия для самостоятельного определения учеником проблемы и цели? «КОРЗИНА ИДЕЙ»; «ПРОЕКТ С ПРОДУКТОМ»; «ПРОДОЛЖИ ФРАЗУ». (Анализ субъектного опыта и стартовых знаний и навыков

немаловажен при совместном целеполагании как одним из элементов КО. Цель формулируется индивидуально, для группы, всего класса, может корректироваться в соответствии с задачами урока, носит характер SMART, позволяет реально оценить возможности ученика).

- Как подготовить учащихся к самостоятельному выбору стратегий для достижения цели и решения проблем? «ДА/НЕТ»; «СОКРАТОВСКАЯ БЕСЕДА»; «ТОНКИЕ И ТОЛСТЫЕ ВОПРОСЫ».

На сегодняшний день учащиеся готовы к самостоятельному выбору стратегий для достижения цели. Учителя-практики нашего сетевого сообщества пришли к тому, что каждая группа может решать поставленные задачи через различные приемы КМ. Арсенал данных приемов был представлен сертифицированными учителями на сменяемом стенде в методическом кабинете для всеобщего знакомства в течение всего учебного года, каждый коучинг строился в соответствии с приемами КМ, что на практике позволяло учителям апробировать прием, сделать акцент на умении использования в рамках урока.

- Какова роль учителя в обеспечении стабильной мотивации учащихся?

Данный вопрос продолжает сохранять актуальность, в следующем учебном году необходимо уделить внимание работе с различными категориями учащихся, требующими индивидуального подхода.

- Как вовлечь учащихся в процесс отслеживания промежуточных результатов на уроке? (Алгоритм КО, предложенный НИШ, презентованный на педсовете на основе критериев и дескрипторов позволяет вопрос отслеживания результатов держать на контроле, но для этого необходим определенный практический опыт и педагогическое мастерство. Рассмотрен вопрос о включении учащихся в самостоятельную работу на основе КО).

- Как сделать для учащегося процесс оценивания своего обучения эффективным? (Продолжено рассмотрение данного вопроса в рамках подготовки к исследованию урока, целесообразного использования УМК обновленного содержания образования, научно-педагогической литературы, методических рекомендаций ШТГ по итогам 2016-2017 гг.).

- Как создать условия для возможности выбора уровня сложности заданий? (Вопросы дифференциации рассмотрены в рамках

подготовки к исследованию урока в группах, сертифицированных педагогов. Сохраняется актуальность создания условий учителем на уроке для выбора уровня сложности задания учащимися в соответствии с КО).

- Как поддерживалось развитие у учащихся речи в процессе метапознания?

Сделан акцент при анализе исследуемых уроков на основы ДО, рефлексивной деятельности через осмысление надпредметных компетенций.

Разработаны рекомендации для успешной организации системного, структурированного подхода к оцениванию по итогам исследования урока. Проведены 3 цикла LS, также способствующие реализации ПРШ. Группы по исследованию урока обобщили материалы в форме сборника с методическими рекомендациями, как и планировалось, подготовлен сборник для КЭС, сайта школы.

Исследование урока (LS).

SMARTцель LS: Учителя научатся разрабатывать критерии оценки в соответствии с целями и задачами, научатся ставить SMART цели. Учителя используют рамки учебного процесса для внедрения и применения новых подходов и методов в процессе преподавания своего предмета, становятся мыслящими практиками. Педагогический коллектив сможет применять групповую форму работы с учащимися при проведении уроков для повышения качества обучения, мотивации. Члены команды смогут обсудить и выработать модель схемы планирования, наблюдения и обсуждения уроков исследования, акцентируя внимание на преодолении барьеров и трудностей в обучении исследуемых учеников А, В и С; обратят внимание на развитие навыков чтения, письма и говорения учащихся; на улучшение навыков наблюдения учителей.

Общая цель команды учителей урока исследования (Lesson Study): совершенствование методики преподавания и повышения качества образования.

Цель для учителей: совершенствование методики преподавания и повышения уровня знаний учащихся.

Цель для учеников: организовано активное обучение ученика (А, В, С), способы работы в классе - индивидуальный и групповой с применением новых подходов – диалоговое обучение, критериальное оценивание.

В соответствии с планом исследования урока определены направления для каждого цикла, а для успешного исследования с руководителями и участниками групп проведены встречи по рассмотрению практико ориентированных вопросов:

1 цикл - сентябрь - октябрь, 2016 г. - Возможности критериального оценивания при диалоговом обучении.

1. SWOT-анализ состояния обучения класса для исследования урока. Определение исследуемых учащихся.

2. Вопросы эффективного целеполагания. План наблюдения урока.

3. Постановка цели для серии последовательных уроков с учетом требований критериального оценивания.

4. Дидактические задачи структурных элементов урока с критериями успешности и отбор стратегий для исследуемого урока. Совместная разработка урока.

5. Проведение, наблюдение урока, опрос исследуемых учащихся через взаимопосещение.

6. Анализ урока, совместная корректировка, рефлексивный дневник.

2 цикл - ноябрь, 2016 г. - январь, 2017 г. - Наблюдение за внедрением критериального оценивания ТиО при диалоговом обучении.

1. Возможности исследовательской беседы для успешного вовлечения ТиО.

2. Критерии оценки исследовательской беседы.

3. Разработка совместного урока. Выбор стратегий.

4. Проведение, наблюдение урока, опрос исследуемых учащихся через взаимопосещение.

5. Анализ урока, совместная корректировка, рефлексивный дневник

3 цикл - февраль - март, 2017 г. - Возможности этапа рефлексии при критериальном оценивании в рамках диалогового обучения.

1. Определение результатов обучения и критериев успешности этапа рефлексии на уроке.

2. Критерии и дескрипторы (описывающие) оценивания на этапе рефлексии.

3. Отбор стратегий и совместная разработка урока.

4. Проведение, наблюдение урока, опрос исследуемых учащихся через взаимопосещение.

5. Анализ урока, совместная корректировка, рефлексивный дневник (фотоотчет по каждому уроку для портфолио ШТГ, учителя).

Процесс разработки и проведения исследования урока продолжен в 2017-2018 гг.

Тема LS: УПРАВЛЕНИЕ ОБУЧЕНИЕМ В КЛАССЕ.

SMART цель: учителя выделяют эффективные подходы образования для того, чтобы сосредоточить усилие и внимание на развитии у обучающихся умения обучаться.

Данное направление в работе осуществлялось также на основе практического освоения приемов критического мышления и критериального оценивания лично учителями в рамках работы 4 групп:

Прием «SWOT- АНАЛИЗ» состояния обучения класса для исследования урока на основе психолого-педагогической характеристики класса по итогам 2016-2017 гг.

Прием «Вопросы эффективного целеполагания» с учетом требований критериального оценивания.

Проведение, наблюдение урока, рефлексия - «ДВЕ ЗВЕЗДЫ, ОДНО ПОЖЕЛАНИЕ», «РЕФЛЕКСИВНЫЙ ОТЧЕТ» по проведенному уроку.

По итогам исследования урока подготовлен сборник методических рекомендаций для КЭС. Включены материалы учителей-практиков.

Анализ итогов исследования показал, что

- новые подходы в обучении позволяют создать позитивный психологический климат на уроке, охватить учебной деятельностью всех учащихся;

- в наблюдаемых классах наметилась положительная динамика качества образования;

- учащиеся понимают смысл КО;

- привлечение учащихся к процессу оценивания положительно влияет на развитие рефлексивных способностей учащихся по Воронцову, что является одним из условий успешного развития навыков самообразовательной деятельности учащихся;

- выделены наиболее эффективные приемы для ДО, обучения ТиО: направленное чтение, постер, концептуальная таблица, древо предсказаний, перепутанная цепочка, ладошка, корзина идей, синквейн, СМС, кубик Блума, тур по галерее, ЗУХ, До и После, Посланник.

Необходимо обратить внимание на создание условий для объективности и осмысления результатов учебной деятельности при КО;

- продолжить рефлексии каждого этапа и вида работ по КО;

- совершенствовать рефлексивные

способности через самооценивание и взаимооценивание, совместную выработку КО и их обсуждение;

- обратить внимание на вовлеченность всех учащихся в учебный процесс на уроке;
- в рамках планирования урока необходимо делать акцент на модули ТиО, УиЛ;
- создавать условия для повышения

мотивации через КО;

- обратить внимание на навыки обучения тому, как учиться.

Сравнительный мониторинг позволяет увидеть положительную динамику в повышении качества образования по итогам 2017-2018 года у сертифицированных учителей.

№	ФЮ(полностью)	Качество знаний по предмету (среднее в %)		
		2016 -2017	2017 -2018	Динамика двух лет
	Итого	61, 7%	69 %	+7,3 %

В результате внедрения новых подходов в преподавание и обучение в работе сертифицированных педагогов и педагогического коллектива произошли следующие изменения:

1. Учителя вовлечены в процесс преобразования практики преподавания;
2. Знают основные идеи Программы повышения квалификации;
3. Учатся критически оценивать и рефлексировать собственную деятельность;
4. Оказывают помощь учащимся в осознании ими понимания и готовности взять на себя ответственность за собственное обучение, т.е. создание коллаборативной среды;
5. Имеют представление о сущности диалогового обучения, формативного и критериального оценивания;
6. Несертифицированные учителя, принявшие участие в проведении уроков с подходом LS, освоили карту наблюдения за учеником;
7. По результатам анкетирования 51% учителей изменили своё отношение к процессу исследования урока, а 57% отметили, что изменилось отношение учащихся к внедряемым преобразованиям, анализ посещенных уроков указывает на процесс внедрения идей 7 модулей программы. Также положительными являются отзывы курсантов ИПК ПР по ВК о том, что работа в школе позволила успешно адаптироваться к требованиям в рамках курсовой подготовки 2015-2018гг, где необходимы навыки работы в группе, понимание стратегий КМ, использование ИКТ, понимание и принятие идей 7 модулей учителями, не прошедшими курсы по уровневим программам.

Оценка рисков:

- 1) 25% педагогов обладают недостаточным

уровнем компетентности в организации работы с модулем УиЛ;

- 2) У 35 % педагогов не сформирована компетентность оценивания и анализа учебного процесса;
- 3) Незначительный опыт вовлечения родителей в практику преобразования.

Предполагаемые компенсации рисков:

1. Провести коучинг на тему «Возможности ДО для организации работы с ТиО, УиЛ».
2. Менторам провести индивидуальные профессиональные консультации с учителями по вопросу оценивания и анализа учебного процесса;
3. Провести психолого-педагогическую диагностику по выявлению талантливых и одаренных детей.
4. Провести родительские собрания с использованием 7-ми модулей Программы, продолжить знакомство с системой КО, активизировать работу сайта школы.

Обратить внимание:

- на систематизацию материалов исследования в 2018-2019 учебном году;
- каждому учителю, прошедшему уровневые курсы необходимо пополнить информационную страничку с приложением для сайта школы; а также учителям педагогического коллектива для представления материалов ППО;
- подготовить материалы сборника по исследованию урока для КЭС в 2018-2019 учебном году;
- продолжить работу в межшкольном профессиональном сообществе учителей.
- использовать потенциал учителей, прошедших обучение по обновленной системе обучения, методические рекомендации НИШ, итоги работы в школьных группах по исследованию урока в данном учебном году.

Размышления о повышении своей профессиональной компетентности значимы, а для учителя-лидера важным является стремление сделать этот процесс системным, реализуемым в условиях сотрудничества с коллегами.

ЛИТЕРАТУРА

1. Закон Республики Казахстан «Об образовании» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 04.12.2015г.)

2. Государственная Программа развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы.

3. Руководство для учителя. Первый (продвинутый) уровень, 2014.

4. Алексеев Н. Г., Ладепко И. С. Направления изучения рефлексии / Н.Г. Алексеев, И.Н. Семенов // Проблемы рефлексии. Современные комплексные исследования. -Новосибирск, 1987.-

С.3-13.

5. Бизяева А.А. Психология думающего учителя. Педагогическая рефлексия. Псков 2004, стр.208

6. Ешпанова Д. Д., Нысанбаев А. Н. [Социальный портрет молодёжи в современном Казахстане // Социологические исследования. — М., 2004. — № 12. — С. 86—94.](#)

Лактионова С.Н., Таубаева Ш.Т. К сущности понятия "методология исследовательской деятельности. Алматы,1998.

Интернет-ресурсы:

<http://www.kpmo.ru>

1. . Конференция «Информационные технологии в образовании».

<http://www.ito.su>

2. . Международная конференция «Применение новых технологий в образовании».

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫ – БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІ ҰРПАҚ КЕЛЕШЕГІ

В этой статье автор указывает что обновленная программа образования отвечает всем требованиям сегодняшнего поколения. Конкурентоспособность в образовании это залог развития государства и процветания страны.

The author points out that updated programmer is an excellent programmer which responds to the demands of today's generations. Competitiveness in education points out the development of the stare and the strength of prosperity of the country.

САЙЛАУБЕК ӘДІЛ,
директордың міндетін атқарушы,
тарих ғылымының кандидаты
Өскемен қаласы әкімдігінің
«Шөкәрім атындағы №1
орта мектебі» КММ

Бүгінгі таңда барлық елдер жоғары сапалы білім жүйесімен жұмыс істеп жатқанына куәміз. Өйткені қазіргі заманда елдің бәсекеге қабілеттілігі оның азаматтарының парасаттылығымен анықталады, сондықтан білім беру жүйесі болашақтың талабына сәйкес дамуы тиіс.

Оқушыларды заманауи әдіс-тәсілдермен оқытып, ой-өрісі кең, саналы, еркін азамат етіп тәрбиелеу қажеттілігі де осы себептен туындап отыр.

Елбасы өз сөзінде: «Бәсекелік қабілет дегеніміз – ұлттың аймақтық немесе жаһандық нарықта бағасы, я болмаса сапасы жөнінен өзгелерден ұтымды дүние ұсына алуы. Бұл материалдық өнім ғана емес, сонымен бірге, білім, қызмет, зияткерлік өнім немесе сапалы еңбек ресурстары болуы мүмкін» дейді. Елдің бәсекеге қабілетті болуы – әрбір азаматтың дарынды, әрі білімді болуы деген сөз. Сауаттылық пен білім сананы игеру ғана емес, сонымен қатар өз болмысың мен күшінді көрсете білу екенін меңзейді. Осы тұрғысынан Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың алға қойып отырған нақты бәсекелікке бастайтын бағдарламаларын қолдау және игеру арқылы, біз жетістіктерге жете аламыз.

Соның бірі – мемлекетіміздің білім беру үдерісіне енген «Жаңартылған білім беру бағдарламасы» заман талабына сай келешек ұрпақтың сұранысын қанағаттандыратын тың бағдарлама. Бағдарламаның құнды тұстары өте

көп. Дәлірек айтсақ, бағдарламаның мәні – баланың функционалды сауаттылығын қалыптастыру. Оқушы өзінің мектеп қабырғасында алған білімін өмірінде қажетке асыра білуі керек. Сол үшін де бұл бағдарламаның негізі «Өмірмен байланыс» ұғымына құрылған. Аталмыш бағдарламамен оқып шыққан баланың өмірден өз орнын адаспай табуына мүмкіндік береді.

Қарап отырсақ, расымен де, қай елдің болсын өсіп-өркендеуі, ғаламдық дүниеде өзіндік орын алуы оның ұлттық білім жүйесінің деңгейіне, даму бағытына байланысты. «Ұрпағы білімді халықтың болашағы бұлыңғыр болмайды» дегендей, жас ұрпаққа сапалы, мән-мағыналы, өнегелі тәрбие мен білім беру – бүгінгі күннің басты талабы. Сол себепті, осы бағдарламамен жұмыс жасайтын мұғалімнің алдында оқушыларға білім мен тәрбие беруде үлкен жауапкершілік тұр.

Бағдарламадағы баланы бәсекеге жетелейтін бір тұсы – бағалау. Бұрынғы білім жүйесіндегі бағалаумен жер мен көктей айырмасы бар екеніне, тиімділігіне көзіміз жетті. Жаңа бағдарламадағы критериалды бағалау кезінде оқушылардың үлгерімі алдын ала белгіленген критерийлердің нақты жиынтығымен өлшенеді. Оқушылардың пән бойынша үлгерімі екі тәсілмен бағаланады: қалыптастырушы бағалау және жиынтық бағалау. Бұл бағалау түрлері баланың жан-жақты ізденуіне ынталандырады. Критериялық бағалау жүйесі

Филиппин, Сингапур, Жапония, Франция, Финляндия сынды дамыған елдерде пайдаланылады. Менің пайымдауымша, бұл бағалау жүйесінің артықшылығы, баланың ойлау қабілетін дамытып, ғылыммен айналысуына, қатарластарымен бәсекеге түсуіне ықыласын туғызады.

Жаңартылған білім жүйесі жаңа зияткер тұлға қалыптастыруда оларға дамыған технологияны меңгеру, мәдени қарым-қатынас орнату, ағылшын тілінде сауатты білім алу, сандық бағдарламаны үйрену, сыни ойлауын қалыптастыруға, сауатты бәсекелестікке қадам жасауға үлес қосады. Расымен де, барлап қарасақ, ұлт пен ұлттың, ел мен елдің арасында бәсекелестік болмаса, адамзат өркендемейді. Сондықтан да, менің пайымымша, «Жаңартылған білім бағдарламасы» бәсекелестік табысқа жетелейтін алып күш сияқты. Себебі, бәсекелестік – заманға, мекенге сай өзгеріп, дамып отыратын адамдық өмірге тән, табиғи және мәңгілік тоқтаусыз үрдіс. Ал, мемлекеттер арасындағы білімдегі бәсекелестік түптеп келгенде сол елдің азаматтарының арасындағы бәсекелестіктің айнасын көрсетеді. Сол елдің адамдарының бәсекеге қабілеттілігінің өлшемін саралайды. Бұлай қарасақ, біздер, ұстаздар қауымы, өз жауапкершілігіміз бен иығымыздағы жүгіміздің қаншалық ауыр екенін бірден сезінеміз. Ал, ол жауапкершілік, бәсекеге біздерді табысқа жетелейді, ол табыс елдің бәсекеге қабілеттілік қуатын көрсетеді деп ойлаймын. Аталмыш бағдарламаның мәні баланың функционалды сауаттылығын қалыптастыру. Оқушы өзінің мектеп қабырғасында алған білімін өмірінде қажетке асырып, пайдаға асыра білуі керек. Сол үшін де бұл бағдарламаның негізі «Өмірмен байланыс» ұғымына құрылған.

Білім беру бағдарламасының негізгі мақсаты – білім мазмұнының жаңаруымен қатар, критериялды бағалау жүйесін енгізу және оқытудың әдіс-тәсілдері мен әртүрлі құралдарын қолданудың тиімділігін арттыруды талап етеді. Негізінен жаңартылған білім жүйесі құзыреттілікке және сапаға бағытталған бағдарлама. Жаңартылған білім берудің маңыздылығы – оқушы тұлғасының үйлесімді қолайлы білім беру ортасын құра отырып, сын тұрғысынан ойлау, зерттеу жұмыстарын жүргізу, тәжірибе жасау, АҚТ-ны қолдану, коммуникативті қарым-қатынасқа түсу, жеке, жұппен, топта

жұмыс жасай білу, функционалды сауаттылықты, шығармашылықты қолдана білуді және оны тиімді жүзеге асыру үшін қажетті тиімді оқыту әдіс-тәсілдерді (бірлескен оқу, модельдеу, бағалау жүйесі, бағалаудың тиімді стратегиялары) қолдану болып табылады.

Кез-келген адам алдына қойған мақсатына ерік-жігерін аямай еңбек ету арқылы, осы жолда өзін-өзі бар қырынан жетілдіру арқылы жетеді. Әр оқушыны дара тұлға деп танып, олардың бойына үнемі оқып үйренсем деген ізденімпаздық қасиет дарыту, оларға өздігінен білімдерін толықтырып тереңдету тәсілдерін жаңа технологиялармен, әдіс-тәсілдермен байланыстыра отырып дамыту.

Қазіргі кезеңдегі оқытудың негізгі мақсаты – болашақ мамандығына байланысты әрбір балаға тереңірек білім беру, білімді өзгермелі өмір жағдайларына пайдалана білу дағдысын қалыптастыру. Сондықтан қазіргі қоғамның өзекті мәселелерінің бірі – әлеуметтік-экономикалық өзгермелі жағдайларда өмір сүруге дайын болып қана қоймай, сонымен қатар оны жақсартуға игі ықпал ететін жеке тұлғаға қойылатын бірінші кезектегі нақты талаптар: шығармашылық, белсенділік, әлеуметтік жауаптылық, жоғары интеллектілік, терең білімділік, кәсіби сауаттылық.

Қоғамның өзгеруімен байланысты білім беру әдістері де білім көлемі де үнемі өзгеріп отырады. Ол білім беру заңдылықтарына байланысты өзгеріп дамып отырады. Біз ұстаздар қауымы қандай болмасын жаңалыққа құлақ түре жүретініміз айқын. Жаңа технологияларды сабақта қолданудың тиімділігін қашан да жолға қоярымыз анық. Жаңа білім беру бағдарламасы сыни тұрғыдан ойлауға, шығармашылықты қолдана білуді және оны тиімді жүзеге асыру үшін қажетті тиімді оқыту әдіс-тәсілдерді (бірлескен оқу, модельдеу, бағалау жүйесі, бағалаудың тиімді стратегиялары) үйретеді. Жаңартылған білім беру бағдарламасының ерекшелігі спиральді қағидатпен берілуі. Оған оқу мақсаттарын зерделей отыра тапсырмаларды ықшам сабақтарды құрастыру барысында көз жеткіздік.

Ойымды түйіндей келе, рухани жаңғыруда берілген сара жолмен жүріп, жаңа мазмұнды білім жүйесінде бәсекеге қабілетті ұрпақ өргізсек, ұлттық болмысымызды сақтап, санамызды кеңейтсек, бәсекеге қабілетті, табысты ел боламыз дегім келеді.

МЕКТЕПТЕ ЖҮРГІЗІЛЕТІН КӘСІПТІК БАҒДАР БЕРУ ЖҰМЫСЫНЫҢ ЖҮЙЕСІ

В данной статье раскрываются особенности организации профориентационной работы в КГУ «Средняя школа № 1 имени Шакарима» акимата г.Усть-Каменогорска.

This article is closely connected with the features of career guidance organizations of «School №1 named after Shakarim» towns of Ust-Kamenogorsk.

СМАГУЛОВА А.А., директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары, математика пәнінің мұғалімі
Өскемен қаласы әкімдігінің «Шөкәрім атындағы №1 орта мектебі» КММ

Бүгінгі қоғамның әлеуметтік және ғылыми-техникалық прогресі қарқынды дамып отырған заманда адамның интеллектуалдық еңбек үлесі өсіп, білім деңгейіне және әрбір жеке тұлғаның шығармашылық даралығының дамуы мен кәсіби бағыттылығына қойылатын талаптар арта түсуде. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңында «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен тәжірибе жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға, дамытуға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, еңбек нарығында бәсекелесуге қабілетті білікті жұмысшылар мен мамандар даярлау, олардың біліктілігін арттыру» мәселесі аталып көрсетілген. Жалпы білімнің басты үш міндеті бар, олар: баланың өзіндік жалпы дамуын, жан-жақты дүниетанымын қамтамасыз ету, және оны болашақ белгілі бір кәсіпке даярлау. Осы үш міндеттің ішінде қоғамдық даму күрделенген сайын баланы жастай алдағы кәсіпке бағдарлай әзірлеу – ең көкейкесті мәселеге айналып отырғаны дәлелденді. Қазіргі кезеңде жалпы білімнің міндеті – баланың жалпылама дамуын қамтамасыз ету ғана емес, ең бастысы оларды жастай өз қабілеті мен қызығуына қарай белгілі бір мамандыққа арнайы бағыттай білу.

Кәсіби бағдар беру – жас ұрпақты өзіне ұнаған тиісті мамандықты саналы таңдап алуға дайындауға арналған мектеп мұғалімдерінің, отбасының, мектеп ұжымының бірлескен іс-әрекеті. Кәсіби бағдар беру оқушыларды

мамандықтар әлемінде, олардың мазмұны, ерекшеліктері, жеке тұлғаға қоятын талаптарын өз бойындағы қасиеттерімен ұштастырып, өндіріс, шаруашылық салаларының даму міндеттеріне, оның нарықтық экономика жағдайындағы рөліне сай саналы таңдалынып алынған мамандыққа мүдделігін тәрбиелеуді қажет етеді. Мамандық таңдау деген өзін айналысқың келетін жұмысты таңдау ғана емес, өзін араласқың келетін ортаны да таңдау. Болашақ ұрпаққа кәсіби мамандыққа көзқарас, негізінен оқыту-тәрбиелеу ісінің сипатымен анықталады. Кәсіптік білім берудің жалпы мақсаты – жастар бойында кәсіби және тұлғалық сапаларды жоғары қалыптастыру болса, мектеп мұғалімдері оқушыларға кәсіби бағдар беріп, мамандық таңдауға жол сілтейміз.

Мектеп – оқушыларға кәсіптік бағдар беру жұмысын ұйымдастырушы және үйлестіруші орталық. Ал мектепте кәсіптік бағдар беру жұмысын негізінен іске асыратын мұғалім, сынып жетекшісі, еңбек сабағының оқытушысы, сыныптан және мектептен тыс тәрбие жұмысын ұйымдастырушы, яғни бүкіл педагогикалық ұжым болып саналады.

Мұғалім оқушыларға терең білімді береді, оны кәсіптік бағдар беру жұмысымен байланыстырады, мамандықты таңдауда оларға көмектеседі, әрбір мектеп бітіруші оқушының тағдырына жауап береді, сынып жетекшілеріне, ата-аналарға көмек көрсетеді. Сынып жетекшісі сыныптағы барлық бағдар беру жұмысын басқарады. Оқушыларды белгілі мамандықты таңдауға даярлайды. Сынып жетекшісі кәсіптік бағдар беру жүйесінің компоненттеріне сүйеніп, оқу-тәрбие жұмысы жоспарында негізгі бағыттарды белгілейді. Мысалы, кәсіптік ақпаратты ұйымдастыру, кәсіптік кеңестер беруге көмектесу, мектеп бітірушілерді жұмысқа орнату т.б.

Білім беру жүйесінің барлық қатысушыларының қарым-қатынас құралы және кәсіптік бағдар беру жұмысының қалыпқа келтірілген жүйесі ол оқушылармен, мұғалімдермен, ата-аналармен, Өскемен қаласының кәсіпорындарымен, ЖОО-мен, колледждерімен қарым-қатынасты нығайту болып табылады. Өскемен қаласы әкімдігінің «Шәкәрім атындағы №1 орта мектебі» КММ кәсіптік бағдар беру жұмысының мәніне және мұғалімнің қажетті құзыреттілігін түсінуге үлкен қызығушылық танытады. Сондықтан мектепте жыл басында кәсіптік бағдар беру жұмысы бойынша жоспар құрылып, сол жоспар негізінде жыл көлемінде жұмыстар жүргізіледі.

Осы орайда мектептебімізде жүргізіліп жатқан әр-түрлі жоғарғы оқу орындарының өкілдерімен кездесу, түрлі кәсіпорындарына саяхат, мамандық туралы ашық сабақтар, дөңгелек үстелдер сияқты жүйелі кәсіптік бағыт-бағдар жұмысы оқушының болашаққа дұрыс мамандық таңдауына мұрындық болмақ. Жыл сайын қаңтар айында «Мамандық таңдау» айлығы өтеді. Осы айлықта мектебіміздің түлектерімен кездесу өткізіледі және осы кездесу 11 сынып оқушыларына қатты әсер етеді.

Мектеп кітапханашысымен де бірлесіп жұмыстар атқарылады. Кітапханада «Мамандықтар жәрмеңкесі» атты сурет және кітаптар көрмесі бар. Мамандықтар жөніндегі

кітаптардың, мақалалардың тақырыптық көрмесін ұйымдастырып, пікірталастар, мамандыққа байланысты ашық сабақтар, тақырыптық кештер жүргізілуде.

Мектепте кәсіптік бағыт-бағдар жұмысын жүргізу барысында «Оқу-өндірістік комбинаты» КММ-мен бірлескен жұмыс жүргізіледі. Осы ұйымның ұйымдастырылуымен 7-8 сыныптар арасында кәсіптік бағыт-бағдар бойынша қалалық олимпиада өткізіліп, 4 оқушымыз қатысып, оқушыларымыз сертификатқа иеленді.

Орта буын 7-8 сыныптарда оқушылардың политехникалық ой-өрісін кеңейту, оларды өзіміздің экономикалық мамандықтардың түрлерімен таныстыру, кәсіпорындарына саяхат, әр түрлі байқаулар, мамандық туралы ашық сабақтар, дөңгелек үстелдер сияқты жүйелі кәсіптік бағыт-бағдар жұмысы жүзеге асырылуда. 8-сынып оқушылары қаламыздағы «Тамила-Плюс» ЖШС-не, 9-сынып оқушылары КЭМОНТ, 11 сынып оқушылары ТМК зауытына экскурсияға барды. Жоғары 10-11 сынып оқушылары ҚАЕУ ұйымдастырған «Найди свою цель» атты семинарға қатысты.

Ал 9-11 сыныптарда әрбір мамандықты терең оқытуға көңіл бөліп, белгілі бір кәсіпке қызықтыру қабілеттілігін дамыту керек болып табылады. Бұл кезеңдегі оқушылармен жұмыстың негізгі түрлеріне әртүрлі мамандық таңдауға арналған пән мұғалімдерімен сынып жетекшілерінің ұйымдастыруымен факультативтер, техникалық үйірмелер өткізіледі.

Мектеп қаладағы жоғары оқу орындары және колледждермен өзара қызметтестік жұмыс жүргізеді. Мектептің 9-11 сынып оқушыларымен ҚАЕУ, Д.Серікбаев атындағы ШҚМТУ, С.Аманжолов атындағы ШҚМУ, Өскемен

ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

қаласындағы «Семей Мемлекеттік Медициналық университеті», Политехникалық колледж, Өскемен құрылыс колледжі, Экономика және қаржы колледжі, Транспорт және өмір қауіпсіздігі колледжі, Өскемен көпсалалы колледжі, Шығыс Қазақстан гуманитарлық колледжі, Медициналық колледжі өкілдері келіп, кездесу өткізді. Жоғары 10-11 сынып оқушылары ҚАЕУ, Д.Серікбаев атындағы ШҚМТУ, С.Аманжолов атындағы ШҚМУ ұйымдастыратын пәндік олимпиадаларға қатысып, жүлделі орындарға ие болды.

Мектептегі мамандық таңдауға байланысты өткізілетін іс-шаралар тек оқушыға бағыт қана береді. Ал таңдау ол оқушының өз құзырында. Рас, өз жаныңызға жақын мамандықты іздеп табу – барынша күрделі жұмыс. Оқушы өзінің қалауын білетін шығар, дегенмен, мамандықтың нақты бағыты мен қалай аталатынын білмейді. Осы жағдайда оқушы мектеп психологтары, мұғалімдері, ата-анасы мен туған-туыстарының көмектеріне жүгінгені жөн. Әрбір ата-ана кәсіптік бағдар беру жұмысын өздерінің мамандықтарымен таныстырудан бастауы керек. Оларды өздері жұмыс істейтін кәсіпорындардағы еңбектің мазмұны және өндірістің технологиялық процестерімен таныстырған жөн.

Мектепте кәсіптік бағыт-бағдар кабинеті ашылып, политехникалық білім беру және мамандық таңдау мәселелеріне арналған көрнекті педагогтар мен психологтардың еңбектері, жастарды жұмысқа орналастыру жайындағы әдебиеттер, жоғары және арнайы орта оқу орындарына, кәсіптік-техникалық мектептерге түсу туралы анықтамалық қағаздар жинақталған. Осылардың бәрі мектеп бітірушілер үшін қажетті құжаттар болып есептеледі. Сол сияқты кабинетте қаламыздағы ірі-ірі кәсіпорындар: Азия Авто, КАЗЦИНК, ТМК, ҮМЗ, КЭМОНТ, Машзавод, УКФ металлоконструкциялар зауыты, УК ТЭЦ және т.б. туралы электронды мәліметтер қоры бар. Мектеп әкімшілігі көмегімен кабинетте

стендтер жасалынған. Стендте қала, облыс көлеміндегі ЖОО, колледждер, училищелердің атауы мен мекен-жайы, мамандықтар тізімі туралы қажетті мәліметтер жазылған. Сондай-ақ, жұмысшы мамандықтар: дәнекерлеуші, құрылысшы, краншы, механик-техник, т.б. туралы ақпараттар алуға мүмкіндік бар. 10-11 сынып оқушылары жасаған мамандықтар туралы буклеттер, газеттер орналасқан. Мектептің 9, 11 сынып оқушыларына маңызды, сұранысқа ие және табысты мамандықтарға қызығушылықтарын дамыту мақсатында жоғарғы сыныптарда осы кабинетте «Мен және мамандықтар әлемі», «Мамандықтар калейдоскопы» кәсіптік бағдар беру сағаттары өткізіледі. Сол сияқты, оқушыларға ауыл шаруашылығының кейбір салаларына қажетті мамандар жайында хабарлама және сол мамандықтарды оқып үйренуге жағдай жасау, сонымен қатар ауыл шаруашылығына қажетті мамандықтар туралы насихат жүргізіледі. Бұл жұмыстардың бәрі оқушылардың ой-өрісіне бағыт береді, мұны кәсіптік үгіт деп те қарауға болады. Оқушыларға кәсіптік бағдар беруде олардың әр саладағы мамандық иелеріне қызығуы үлкен орын алады.

9, 11 сынып оқушылары үшін жүргізілетін кәсіптік бағдар беру жұмыстары – бұл оқушыларға оқу бағытын таңдауда дұрыс шешім қабылдауды қалыптастыру және анықтау мақсатындағы топтық және жекелей кеңес беру. Оқушыларға қолданбалы факультативтік курстарда бір кәсіптің мәнін толық ашып, оның орны мен даму перспективасын көрсетуге мүмкіндік береді. Сөйлеушілерді сұрыптауға және даярлауға айрықша көңіл бөлген жөн. Жалпы мектеп математикалық-жаратылыстану бағыты бойынша жұмыс жасайды. Мектепте орта буыннан бастап қолданбалы вариативті курстар жүргізіледі. Ол төмендегідей:

Сыныптар:	Қолданбалы курстар атауы:
5 сынып	Адам денсаулығы, Роботтандырылған жүйелер, Математикалық логика.
6 сынып	Адам денсаулығы, Web -дизайн негіздері, Математикалық логика.
7 сынып	Математикалық логика, 3D үлгілеу.
8 сынып	3D үлгілеу, Биология терминдерін ағылшын тілінде оқыту, Физика терминдерін ағылшын тілінде оқыту

9 сынып	Медициналық биология, Математикалық сауаттылық, 3 D үлгілеу
10 сынып	Медициналық биология, Математикалық функция, Күрделі есептерді шығару, Химиядан экспериментті есептер, Логикалық контролер ді бағдарламалау
11 сынып	Медициналық биология, Математикалық сауаттылық, Математикалық функция, Күрделі есептерді шығару, Химиядан экспериментті есептер, Логикалық контролерді бағдарламалау, Физика және техника

Осы қолданбалы курстар оқушылардың өз ықыласын, бейімділігін, басқа да сапасын дұрыс белгіленуіне, болашақ кәсібін таңдауына жәрдем көрсетуі тиіс. Адамдардың белсенділігінің жоғары болуы да пәндерді оқыту арқылы іске асады. Әлеуметтік белсенділікті қалыптастыру – адамдар арасындағы қарым-қатынастың дамуына әсер етеді. Пәнді, білім, білік, дағдыны игеруде, оқушылардың өмір тәжірибесінде, қоғамдық қатынас жүйесінде адамгершілік нормалары орнығады. Оқыту белсенділігі сабақ кезінде ғана емес, сабақтан тыс уақытта да жүзеге асырылады. Оқушылардың мамандық әлемімен, техника негізімен және өндіріс технологиясымен танысуы олардың қызығуына, бейімділігіне, белгілі бір жұмысқа ынталануына көмектеседі. Кәсіби ақыл-кеңес беру арқылы оқушының өзіне тән ерекшелігіне, таңдаған кәсібінің талаптарына баса назар аударылады. Кәсіби кеңес беру оқушыларға әлеуметтік кәсіптік жоспар жасауға көмектесумен ғана шектелмей, олармен бірігіп, жоспарды іске асыру, жалпы және кәсіптік білім алу деңгейін көтеру мәселелерін, мамандық таңдауға идеялық, адамгершілік негіздерінің қалыптасуын, сол сияқты оқушылардың мәдени өсуін қалыптастырады. Мамандықтар туралы кеңес беру нәтижесі, атап айтқанда, оқушылардың қабілеттеріне байланысты іс-әрекеттерін ұйымдастыру жұмыстарымен тығыз байланысты.

Мектепте оқушылардың кәсіптік деңгейін шыңдауда үйірмелердің де атқаратын рөлі зор. Біздің мектебімізде шығармашылық, дарындылық қабілетін арттыру мақсатында құрылған бірнеше мектепшілік үйірмелер бар. Атап айтқанда, «Мың бұралған бишілер» би үйірмесі, «Funny English», «Қызықты математика» «Математика әлемінде», «Жас техник», «Туған өлке», «Жас химик», «Жас биолог», «Жас физик», «Жас математик», «Жас информатик», «Мәнерлеп оқу», «Табиғат»,

«Қолөнер», «Қазақша күрес», «Жас өркен» үйірмелері, «Шабыт» жас ақындар үйірмесі, «Тұран» дебат клубы жұмыс жасап келеді. Мұндай үйірме мен клубтардың ұйымдастырылған сыныптан тыс жұмыстар оқушы қабілеті мен дарынын ұштаудың негізгі алаңы. Оқушылардың дарынын дамыту олардың қабілеттілігін ғана арттырмайды, болашақ өмірге дайындап, мамандық таңдауына да әсер етеді.

Оқушының шығармашылығын арттыруда балалармен жеке жұмыстың да маңызы ерекше. Мектептен-ақ оқушылар өнер, кәсіп түрлерінен, зияткерлік және интеллектуалдық тұрғыдан ақыл-ойы мен қабілеті жағынан ерекшеленіп тұрады. Олармен жұмыстың нәтижесі қоғам мен мемлекетке, Отанымыздың болашағына өлшеусіз пайда әкеледі. Балалар сурет салады, ән айтады, мүсін салады, аспапта ойнайды, белгілі бір іс-әрекетке қабілеттілік байқатады. Мектеп мұғалімі осы қабілеттілікті жүйелі дамытып отырмаса, жас жеткіншектің болашақ кәсіби өміріне бағыт-бағдар бере алмайды деп ойлаймын. Пән мұғалімдері үйірме сабақтарында оқушыларды жеке-топтық әңгіме өткізу, кеңес беру, түсіндіру, көрнекі құралдарды пайдалана отырып, әңгімелесу әдістерімен, сондай-ақ заводтар мен

ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

кәсіптік-техникалық училищелерге экскурсия жасау процесінде, өндіріс озаттарымен кездесулерде, оқушыларды жұмысшы кәсібімен, өндіріспен және кәсіптік-техникалық училищелермен таныстырады.

Үйірме жұмысындағы кәсіптік бағдар берудің жетекші тәсілі оқушылардың теориялық даярлығымен үйлестіре жүргізілетін практикалық жұмыстар болып саналады. Практикалық жұмысқа ықыласын дамытуда мыналар көмектеседі:

- 1) еңбек объектісін дұрыс тандау;
- 2) еңбек объектілерін оқушылардың жасына және дара ерекшеліктеріне қарай бөлу;
- 3) оқушыларды практикалық жұмыстарды атқаруға даярлау;
- 4) үйірме ішіндегі жақсы ұйымдасқан жолдастық өзара көмек, сондай-ақ еңбек нәтижесін дер кезінде әрі әділ бағалау;
- 5) оқушылардың техникалық әдебиеттермен және құжаттармен дербес жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру.

Мектебімізде сонымен қатар дарынды оқушылармен жұмыс жүргізу практикалық тұрғыда негізінен төрт бағытта ұйымдастырылған. Олар - интеллектуалдық, спорттық, өзін-өзі басқарушылық, ұйымдастырушылық, көркемөнерпаздық. Осы аталған бағыт бойынша тоқталатын болсақ, ақыл-ой, тіл, интеллектілік жағынан дарындылармен жұмыс оқушыларды ойлауға, есте сақтау қабілеттерін арттыруға, сөйлеу өнеріне, ғылыми тұрғыда ізденуге, жадын дамытуға, пікір таласып ойталқыға түсуге, көркем сөйлеуге үйретеді. Осы негізде осы оқу жылы ғылыми жобалар жұмысы бойынша 2 оқушымыздың жұмыстары облыстық байқауға ұсынылып, бір оқушымыз жүлдегер атанды.

Спортпен шұғылдану – салауатты өмір салтын ұстанудың маңызды бағыты. Бұл бағытта мектебімізде волейбол, баскетбол, гандбол, шахмат, жеңіл атлетика, тоғызқұмалақ, дойбы, күрес сияқты ойын және спорт түрлерінен сайыстар мен жарыстар, сыныптан тыс шаралар өткізіліп тұрады. Осы бағыт бойынша оқушыларымыз республикалық деңгейден көрініп, жетістіктерге жетіп жүр. Өзін-өзі басқарушылық – ұйымдастырушылық бағытында атқарылған шаралар да оқушылардың қарым қабілетін, дарыны мен шығармашылығын дамытады.

Қорыта айтқанда, оқушылардың кәсіби біліктілігін, бағдарларын қалыптастыру оқушы тұлғасының дамуымен байланысты. Ал оқушылардың жеке бас дамуынан олардың кәсіби өзін-өзі анықтауын бөліп қарауға болмайды. Міне, осының негізінде ғана оқушылардың кәсіби бағдары ұғымы анықталады. Сондықтан оқушылардың кәсіби бағдарларын олардың кәсіби өзін-өзі анықтауынан бөліп қарастыруға болмайды. Оқушылардың кәсіби бағдарларына кәсіптің бір саласына қызығушылықтары, бейімділіктері мен қабілеттері жатады. Сонымен, ХХІ ғасырды білімділер ғасыры десек, ғылым мен білім саласында еңбек ететін жастарымыздың алдында үлкен жауапкершіліктер тұр. Демек, сол жастарға кәсіби құзыретті маман болып қалыптасуына бағдар беру – басты мақсатымызға айналуы тиіс.

Қолданылған әдебиеттер:

1. «Мұғалім және қоғам» №2, 2017
2. «Қазақстан мектебі» № 2, 2016
3. «Қазақстан мектебі» № 11, 2017
4. Мемлекет басшысы Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы. 2018 ж.5 қазан

САПАЛЫ БІЛІМ – ЖАҒАНДЫҚ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІКТІҢ БАСТАУЫ

В данной статье рассказывается о системе методической работы школы, об эффективности методической и научно-исследовательской работы. Затронута тема школьных исследований и особенности этой работы, участие учителей в профессиональных конкурсах, система работы с одаренными детьми, молодыми учителями.

This article sets out the effectiveness of methodical and scientific work of school. The theme of school research is participation of teachers in professional competitions, the system of work with talented pupils and young teachers.

СУЛЕЙМЕНОВА Б.А., директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары, қазақ тілі және әдебиеті пәнінің мұғалімі
Өскемен қаласы әкімдігінің
«Шәкәрім атындағы №1 орта мектебі» КММ

«Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» деп аталатын жолдауында Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев негізгі бес нәрсеге басымдық берген. Солардың ішінде төртінші басымдық – адами капитал сапасын жақсарту. Ел экономикасының қарқынды дамуы білім беру жүйесіне тікелей байланысты. М.Әуезовтың «Халық пен халықты ел мен елді теңестірген білім» деп айтқан сөзі адамзат тіршілігінің негізгі тұжырымы болып табылады. Тәуелсіздік алғалы бері білім жүйесін енгізіліп отырған реформалар біздің болашағымыздың жарқын бейнесі. Себебі қай мемлекет болмасын оның дамуы білімді, білікті азаматтарға иек артады. Яғни, болашақта бәсекеге қабілетті мамандардың мойнына жүктелетін абыройлы да, жауапты міндет болып отыр. Бүгінгі жастар – ертеңгі мемлекетті дамытушы білімді, білікті маман, ел тағдырын шешуші азаматтар.

Ғылым мен техниканың күн санап өсуіне байланысты педагогика ғылымының теориясы мен оқыту үрдісі де түбегейлі өзгерістерге ұшырауда. Соған орай оқытудың парадигмасы өзгерді. Білім берудің мазмұны жаңарып, жаңаша көзқарас пайда болды. Осыған байланысты ұстаздар алдында оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жаңартып отыру және технологияларды меңгеру, оны тиімді қолдана білу міндеті тұр. Қай кезеңде, қай қоғамда болсын жеке тұлғаның қалыптасуы ұстаздан басталады. Білім саласындағы түбегейлі өзгерістер ұстазға үлкен жауапкершілікті талап

етеді. Өздігінен білім алатын, жан-жақты ізденетін, алдағы өмір жолын өзі болжай алатын тұлға тәрбиелеу – ұстаздың қолында. Жаһандану заманында жас ұрпақтың жаңаша ойлау қабілетін, белсенділігін арттыру, білімге деген құштарлығын ояту, өмірінде оны қолдана білу, отансүйгіштік қасиетін одан әрі дамытуға бағыттау – ұстаздың басты міндеті. Білімнің шаңырағы болып табылатын мектептегі әдістемелік жұмыс жүйесі де заман ағымымен өз ширегінде жүріп жатуы қажет. Өскемен қаласы әкімдігінің «Шәкәрім атындағы №1 орта мектебінің» әдістемелік жұмысын педагог кадрлардың ғылыми-ілімдік, кәсіптік, әдістемелік, мәдени деңгейін сапалы көтеру бойынша ұжымдық, топтық, жеке жұмыстар жүйесін қосатын кешенді және шығармашылық даму үрдісі деп қарауға болады. Мектеп «Деңгейлік бағдарлама идеялары арқылы білім беру үдерісінің субъектілерінің функционалдық сауаттылықтарын дамыту» ізденіс тақырыбын іске асыру мақсатында жұмыс жасайды.

Мектепте әдістемелік жұмыс бірнеше негізгі бағыттарда жұмыс істейді. Олардың негізгі формалары: педагогикалық кеңестер, әдістемелік кеңестер, әдістемелік бірлестіктер, проблемалық шығармашылық топтар, фокус топтары, ғылыми-практикалық конференциялар, педагогикалық оқулар, шығармашылық есептер, теориялық семинарлар мен семинар-практикумдар, озат тәжірибе мектебі, жас мамандар мектебі.

ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

Мектебіміздің әдістемелік жүйесінде тоғыз әдістемелік бірлестік комиссиясы мектептің жоспарына сәйкес өз жоспарларын басшылыққа ала отырып жұмыс атқарады. Апталық пәндік бақылаулар, деңгейлік бағдарлама идеяларын, жеті модульді оқу-тәрбие үдерісіне енгізу бойынша, жаңартылған білім беру жүйесіне көшу

бойынша іс-жоспарларды орындауға бағытталған шаралар мұғалімдерді жоғары әдістемелік мәдени рухта тәрбиелеу және өз еңбегінің сапасы мен нәтижесінде талап қоя білуге дағдыландырады. Мұғалімдеріміз қала, республика көлемінде өз тәжірибелерін таратып, жетістіктерге жетіп жүр.

Мұғалімнің аты-жөні	Жетістігі
Ксембаева А.Ж.	Қалалық «Үздік «Сынып жетекшісі2018» кәсіби байқауы– 3орын
Мускенова А.М.	Қалалық «Үздік психолог2018» кәсіби байқауы – 2 орын
Алпысбаева Қ. Г.	Республикалық Қазақстан тарихы пәнінен мұғалімдерге арналған олимпиада– 2 орын
Атахан Қ.	Республикалық Қазақстан тарихы пәнінен мұғалімдерге арналған олимпиада- 1 орын «Ә.Марғұлан атындағы Республикалық Қазақстан тарихы пәнінен мұғалімдерге арналған олимпиада»– 1 орын «Ш.Уәлиханов Республикалық география пәнінен мұғалімдерге арналған олимпиада» 1 орын «Жаңашыл мұғалім» республикалық байқауы – 1 орын
Садуова К., Тусупова Б., Бейсембаева Г. Аскарова Б.	Республикалық математика пәнінен мұғалімдерге арналған олимпиада – сертификат
Алимбекова С.А	Республикалық информатика пәнінен мұғалімдерге арналған олимпиада- 1 орын
Сулейменова Б.А.	«Ұлағатты ұстаз» республикалық байқауда «Үздік қазақ тілі мұғалімі» бағытында 1 орын ШҚО «Алдаспан» ұстаздар күніне орай ұйымдастырылған «Мектеп – білім тірегі» атты шығармашылық байқау– алғыс хат «Білім беру жүйесіндегі инновациялар мен заманауи технологиялар» атты Республикалық ғылым тәжірибелік конференция– 2 орын
Ибарева Г.С.	«Білім беру жүйесіндегі инновациялар мен заманауи технологиялар» атты Республикалық ғылым тәжірибелік конференция 1– орын М. Әуезовтің 120 жыл толуына орай өткен педагогикалық оқу– 2 орын

Сахариева Б.Н.	«Білім беру жүйесіндегі инновациялар мен заманауи технологиялар» атты 4 Республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция – 1 орын
Абдрахманова М.М.	«Білім беру жүйесіндегі инновациялар мен заманауи технологиялар» атты 4 Республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция – 2 орын
Комшанова А.	«Ұлағатты ұстаз» республикалық байқауда «Үздік бастауыш сынып мұғалімі» бағытында – 1 орын
Асқарова Б.М.	«Ұлтымыздың бүгінгі мен ертеңі білімді ұрпақ қолында» Республикалық педагогикалық конференция – мадақтама

Мектептегі әдістемелік жұмыс – өзінің ғылыми-теориялық және әдістемелік дайындығы мен кәсіби шеберлігін арттыру мақсатында мұғалімдердің жүйелі түрде жүргізетін ұжымдық және жеке іс-әрекеттері. Сондықтан да мектепшілік кәсіби даму үдерісінде мұғалім тәжірибесіндегі зерттеудің алатын орны ерекше. Зерттеу мұғалімнің кәсіби тәжірибесін дамытудың қуатты құралдарының бірі болып табылады. Мектебімізде сабақ аясында «Іс-әрекеттегі зерттеуді» жүзеге асыру мақсатында апталықтар өткізіліп тұрады. Бірнеше «Lesson Study» топтары жұмыс істейді. Аталған жұмыс бағыттары оқушылардың жеке әлеуетін ескеріп, оқуға ынталандыруға, кері байланысты жүзеге асыруға, оқушыларды критерийлер арқылы бағалауға, бірлесе жұмыс істеуге үйретеді.

Мектебімізде 2015 жылдан бастап «Көшбасшы» мектепаралық қоғамдастығы жұмыс атқарып келеді. Аталған қоғамдастық құрамында №1, 20, 33, 35, 43, 45, 46 мектептерден 21 сертификатталған және 14 деңгейлік бағдарлама бойынша курстан өтпеген мұғалімдер бар. Жоспар бойынша оқу жылы көлемінде шебер-сыныптар, дөңгелек үстелдер, практикум, семинарлар, іскерлік ойындар ұйымдастырылып тұрады. Бұл қала көлемінде мұғалімдердің өзара тәжірибе алмасуына және жас мамандарға тәжірибе жетілдіруіне зор ықпал етеді.

Бүгінгі күн талабына сай ЖМЦ пәндерін ағылшын тілінде оқытуда мектебімізде қолға алынып отыр. Сегізінші сыныптарда физика, биология, информатика пәні сабақтарымен қоса, пәндік құзыреттіліктерін дамыту мақсатында жекеленген мектептен тыс шаралар да ағылшын тілінде өтеді. Бесінші сыныптан бастап ағылшын

тіліндегі терминологияны оқытуға көңіл бөлінген. Осы мәселелер бойынша фокус тобы құрылып, бекітілген жоспар бойынша ағымдағы жұмыстар жүргізіліп отырады. Мектеп әкімшілігі мектептің өзекті тақырыбын жүзеге асыруда жыл көлемінде педагогикалық кеңестердің жоспарлы түрде өтілуін назарда ұстап отырады. Педагогикалық кеңестердің күн тәртібіне орай даярлық шаралары жоспарланып, педагогикалық ұжымның оқу-тәрбие жұмыстарына зерттеу жасалынып, сауалнамалар мен диагностикалық зерттеулер жүргізілді, барлық мұғалімдердің сабақтарына қатысып, талдау жасалынып, қорытындысы шығарылады. Педагогикалық ұжымның қазіргі заман сабақтарын жүргізуде жеке тұлғаға бағыттай оқытып, оқушыларды белсенді оқу еңбегімен қамту және жаңа әдіс-тәсілдерді жүйелі қолданып, әр сабақтың мақсатына орай іріктеу бағыттарын байқау мақсатында озық педагогикалық іс-тәжірибе тарату мақсатында әдістемелік кеңестер де жоспарға сай өтеді. Қазіргі білім жүйесінің ерекшелігі – тек біліммен қаруландырып қана қоймай, өздігінен білім алуды дамыта отырып, үздіксіз өз бетінше өрлеуіне қажеттілік тудыру. Білім беру саласында инновациялық үдерісті жүзеге асыру мұғалімдерден өз мінез-құлықтарын, ұстанымдарын, мүмкіндіктерін түрлендіруді талап етеді. Бүгінгі өркениеттің даму деңгейі білімділік пен сауаттылық ұғымдарының мазмұны мен оны түсінудің сара жолдарын іздестіруді қажет етіп отыр. Сауаттылық тұлғаның тұрақты қасиеті болып табылатындықтан, функционалдық сауаттылық сол тұлға меңгерген белгілі бір білім-біліктерден көрініс табады. Өйткені функционалдық сауаттылыққа адам

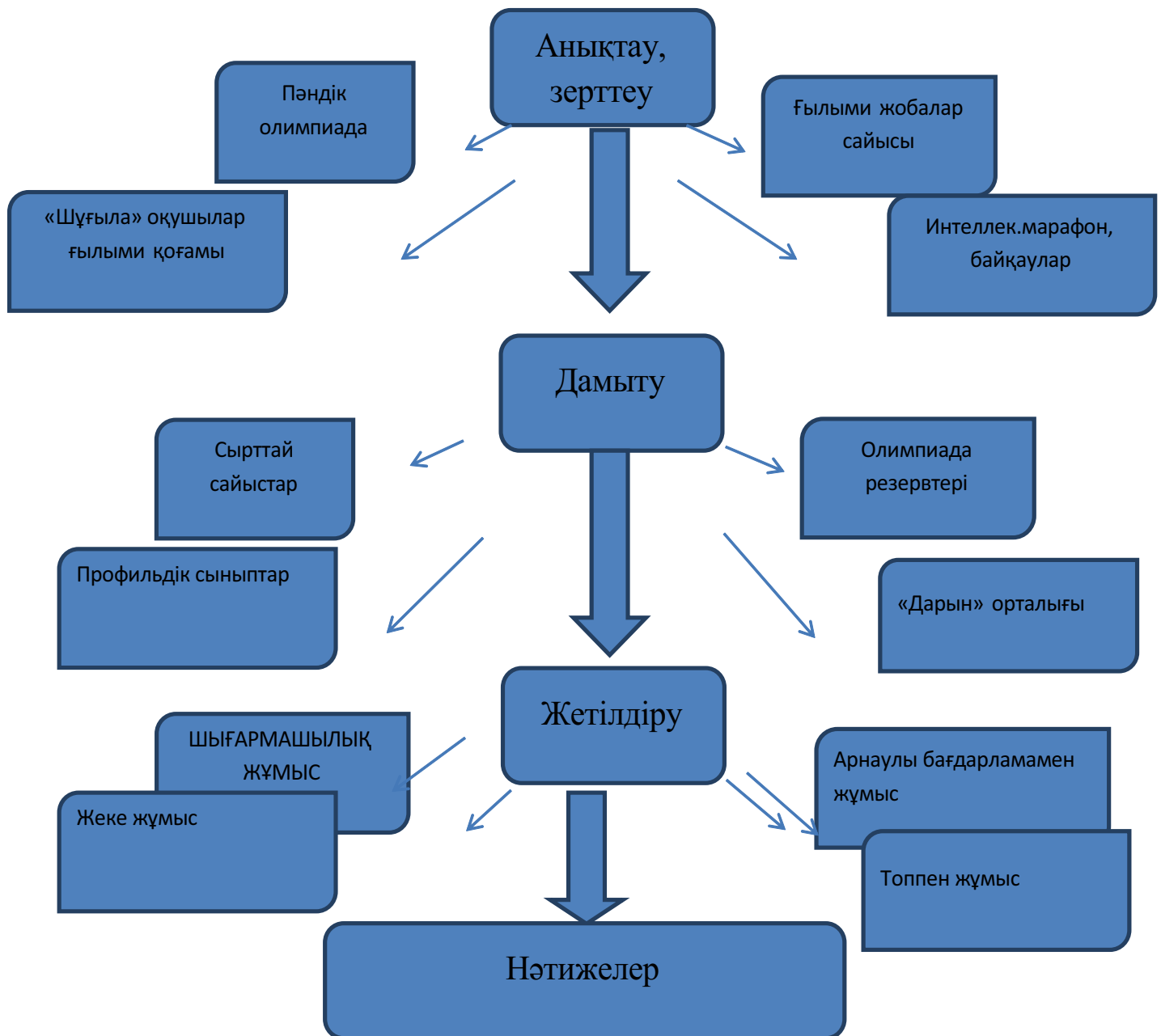

ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

нақты білім алу кезеңдерінен өткеннен кейін қол жеткізеді. Бұл орайда білім белгілі бір сауаттылық деңгейін қамтамасыз ететін құрал және нақты іс-әрекеттердің нәтижесі ретінде қарастырылады. Оқушылардың функционалдық сауаттылықтарын дамытуда бүгінгі таңда деңгейлік бағдарлама негіздерін басшылыққа алып отырмыз. Ол жеті модуль идеялармен жүзеге асады. Әр пән бірлестігіне бір модульге басымдық беру арқылы басқа модульдермен ықпалдастыра жұмыс істеу тапсырылды. Олар: Оқыту мен оқудағы жаңа әдіс-тәсілдер – тәрбиешілер әдістемелік комиссиясы. Сыни тұрғыдан ойлау модулі – жаратылыстану әдістемелік комиссиясы. Оқыту

үшін және оқытуды бағалау – математика, физика, информатика әдістемелік комиссиясы. Оқыту мен оқуда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) пайдалану – қазақ тілі, тарих әдістемелік комиссиясы. Талантты және дарынды балаларды оқыту модулі – бастауыш әдістемелік комиссиясы. Оқушылардың жас ерекшеліктеріне сәйкес оқыту – дене шынықтыру, технология әдістемелік комиссиясы. Оқытуды басқару және көшбасшылық модулі – орыс тілі, ағылшын тілі әдістемелік комиссиясы.

Оқушылардың функционалдық сауаттылықтарын дамыту жоспарына сәйкес ОЖСБ-ға, TIMSS, PISA-ға дайындық жұмыстары

қосымша кесте арқылы жүзеге асып жатады. Оқушыларымыз оған сай оқу-әдістемелік кешенмен қамтамасыз етілген. «Бүгінгі бала – ертеңгі дана» деп халқымыз айтқандай мектебімізде дарынды балаларға үнемі қолдау көрсетіледі. Дарынды оқушының ақыл-ойының, эмоционалдық және әлеуметтік дамуы мен ерекшеліктерінің өзіндік ашылу деңгейі мен өлшемін ескеру, жан-жақты ақпараттандыру, коммуникативті бейімдеу, білім-білік дағдыларын тереңдету, өз ойын еркін жеткізуге үйрету, өзіндік білім алуға жетелеу жұмыстары жүйелі түрде атқарылып жатады. Дарынды

балалармен жұмыстың жүйесін мына сызбадан байқауға болады.

Мектебімізде оқушылардың ғылыми зерттеушілік жұмыс дағдыларын қалыптастыруға және өз интелектісін дамытуға талаптанған оқушы жастардың ерікті шығармашылық бірлестігі «Шұғыла» оқушылар ғылыми қоғамы қызмет етеді. Оқушылардың ғылыми қоғамның өз атауы, таңбасы, ұраны бар. Оқушылар ғылыми қоғамындағы белсенді жұмысы және шығармашылық табыстарын мына кестеден көруге болады.

№ п/п	Көрсеткіштер	Өлшеу бірлігі	2015-2016	2016-2017	2017-2018
1.	Олимпиада жүлдегерлерінің саны:				
	барлығы:	саны	28		404
	-қалалық	саны	7	1	23
	-облыстық	саны	1		8
	-республикалық	саны			266
	-халықаралық				115
2	Ғылыми жобалар сайысының + «Зерде» жүлдегерлерінің саны:				
	барлығы:				
	--қалалық	саны	12	6	16
	-облыстық	саны	4	2	9
	-республикалық	саны	4	1	2
	-халықаралық	саны	4		2
3.	Басқа да сайыстардың жүлдегерлерінің саны:		107	50	
	барлығы:				
	-қалалық	саны	350		23
	-облыстық	саны	25		3
	-республикалық	саны	79		49
	-халықаралық	саны	2		62

Қазіргі кезеңдегі ең өзекті мәселенің бірі – бәсекелестікке қабілетті, еңбек нарығында сұранысқа ие бола алатындай кәсіби мамандар дайындау. Мектебімізде «Жас мұғалімдер мектебі» жыл сайын мектепке келген жас мамандарды өзіне деген сенімі мықты, азаматтық айқындамасы орнықты, кәсіптік білім деңгейі жоғары, жаңалыққа жаны құмар, тың шешім таба

алатын мұғалім болуға дайындап келеді. Оларға шығармашылық жұмыс жасауда тиімді психология-педагогикалық әдіс-тәсілдерді іріктеу, оларды қолдану дағдыларын дамыту, кәсіби қызметіне тікелей қатысы бар нормативтік құқықтық актілерді басшылыққа ала білуге баулу мақсатында тәлімгерлер тағайындалады. Жыл көлемінде жас мамандар да мектептің оқу-тәрбие

ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

үрдісіне ат салысады.

Шындығында мектеп мұғалімінің алдында оқушыларға білім мен тәрбие беруде үлкен жауапкершілік тұр. Әрбір оқушыны оқытып тәрбиелеуге байланысты мәселелерді өздігімен және шығармашылық ынтамен шешуге қабілетті жаңашыл мұғалім керек. Жаңа, тез өзгермелі, білімді де білікті, тың серпіліске, өзгеруге дайын және жаңа талап межесінен көріне алатын шығармашыл да кәсіби шебер мұғалімдерді қажет етіп отырғанына көзіміз жетті. Оқушылардың мектепте табысты оқуы ғана емес, өмірде де табысты болуы мұғалімнің қабілетіне, оның құзыреттілігіне байланысты екенін терең

түсіндік. Мұғалім оқушылар үшін қандай да бір пән бойынша білім беретін адам ғана емес, сондай-ақ олардың оқудағы еңбегін қызықты, тиімді ұйымдастыра алатын, оларға үлгі болатын ерекше тұлға болуы керек. Жаңа заман мұғалімнен күнделікті оқушылармен қарым-қатынас барысында әрбір жағдаят үстінде ерекше білім деңгейін көрсетуді және шығармашыл шешім қабылдай алуын талап етіп отыр. Оны қанағаттандыру үшін қазіргі заманның мұғалімі жаңашыл, икемді, өзгерісті тез қабылдай алатын, жан-жақты, жаңа педагогикалық инновациялық технологияларды меңгерген болуы керек.

РАҚЫШЕВА Р.С., директордың тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары
Өскемен қаласы әкімдігі
«Шәкәрім атындағы №1 орта мектебі» ҚММ

ТӘРБИЕ МАЗМҰНЫНЫҢ ЖАҢҒЫРУЫ - ҰЛТ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ДАМЫТУ КӨКЖИЕГІ

В данной статье представлен опыт работы по внедрению инновационных технологий и активных методов в воспитательный процесс школы по реализации "Рухани жаңғыру" и в условиях обновления содержания образования.

This article is represented the experience work in introduction of innovative technology and active methods of educational process of school in realization of programme «Ruhani Zhangyru»(Modernization of public consciousness) and in condition of updating the content of education.

«Үшінші жаңғыру – қазіргі жаһандық сын-қатерлермен күрес жоспары емес, болашаққа «Қазақстан -2050» стратегиясы мақсаттарына бастайтын сенімді көпір болмақ» деп Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев айтқандай, әлемдік деңгейдегі білім беру мен денсаулық сақтау жүйелерін қалыптастырмай Үшінші жаңғыруды жүзеге асыру еш мүмкін емес. Бұл ретте жаһандық жаңа қатерлерге қарсы адами капиталды да сапалы дамыту қажет. Ал адами капиталдың өзегі – білім мен тәрбие. Ғұлама ғалым Аристотельден кейінгі екінші ұстаз Эль-Фараби бабамыз айтқандай «Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие берілуі керек, тәрбиесіз берілген білім – адамзаттың қас жауы, келешекте оның барлық өміріне апат әкеледі». Тәрбие халықтың ғасырлар бойы жинақтап, іріктеп алған озық тәжірибесі мен ізгі қасиеттерін жас ұрпақтың бойына сіңіру, баланың қоршаған ортадағы қарым-қатынасын, дүние танымын, өмірге деген көзқарасын қалыптастыру болып табылады.

Осы орайда, мектебіміз тәрбие жұмысын жүргізуде нормативті құқықтық құжаттармен қоса, тәрбие жұмысының құралдарымен жүзеге асырылатын мемлекеттік бағдарламаларды басшылыққа ала отырып, оқушылардың бойында қазақстандық-азаматтық патриотизмді қалыптастыру, мемлекеттік рәміздерді құрметтеуге, халық дәстүрін дәріптеуге, әлемдік

және отандық мәдениет жетістіктерін оқып-үйренуге тәрбиелеу мақсатында жұмыс жасап келеді.

Осы мақсатты жүзеге асыруда, мектеп ұжымы кешенді түрде тәрбие беру жұмысын «Деңгейлеп оқыту идеялары арқылы білім беру үрдісінің субъектілерінің функционалдық сауаттылықтарын дамыту» атты өзекті тақырыбынан туындайтын міндеттерді халықтық тәлім-тәрбие мұрасымен, қазақ халқының бағалы педагогикалық ой-пікірлерімен, ұлттық мұрамен ұштастыру арқылы жүзеге асыруда. Жұмыс жүйесі төмендегідей міндеттерді шешуге бағытталған:

ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

1. Тәрбие жұмысын жүзеге асыруда инновациялық технологияларды қолдану;

2. Сынып жетекшілерінің кәсіби деңгейін көтеруге, озық іс-тәжірибелерді оқып үйрене отырып, шығармашылықпен жұмыс жасау;

3. Оқушылардың туған жеріне, еліне деген сүйіспеншілік сезімдерін оятып, тарихи қазынамызды сақтап, өрбітуге тәрбиелеу.

4. Оқушыларға салауатты білім беруді жаңа технологияларға сүйене отырып жүргізу.

Бұл міндеттер төмендегі бағыттар бойынша жүзеге асырылды:

1. Сынып жетекшілерімен жұмыс (Сынып жетекшілерінің озық тәжірибелерін оқып үйрену, тәрбие жұмыстарын жаңа технологияларға сүйене отырып жоспарлау, нәтижелікті болжау);

2. Оқушылармен жұмыс (Тәрбиенің негізгі бағыттарымен, оқушылардың бос уақытын ұйымдастыру);

3. Оқушылардың «Жасұлан оқушылар комитетінің» ұйымымен жұмыс

(Ұйымдастырушылық және шығармашылық қабілеттерін дамыту);

3. Ата-аналармен жұмыс (Мектеп пен отбасы арасындағы қарым-қатынас, ата-аналар оқуын ұйымдастыру, біріккен әр түрлі шаралар жоспарлап өткізу, тәрбие беруде әдістемелік көмек көрсету, құқықтық білімдерін кеңейту);

4. Мектептен тыс мекемелермен байланыс (кітапхана, театр, мұражай, Заң және медицина қызметкерлерімен кездесулер ұйымдастыру).

Мектепте жас ұрпақты тәрбиелеуде 29 сынып жетекшісі жұмыс атқарып отыр. Олардың 42% жоғары санатты, 34% I санатты, қалған пайызы II санатты жас ұстаздар. Ұлттың болашағы – ұрпағында болса, ұрпақтың тәрбиесі – ұстаз қолында. Ал, ұстаз мұраты – жетілген, толыққанды азамат тәрбиелеу.

Тәрбие беру – өзгермелі өмір талабына жауап беруі тиіс. Бұған қоғамдық өмірге дербес шешім қабылдап, ойды саналы түрде түсінуге қабілетті жеке тұлғаны тәрбиелемейінше, қол жеткізу мүмкін емес. Ұрпақ тәрбиесі – адамзат баласының асыл мұраты. Үшінші мыңжылдықта жастар қандай болуы керек? – деген жанды сұрақ әрбір саналы адамды ойландыратыны сөзсіз.

Әрбір сынып жетекшісі өз жұмысын диагностикалық байқау мақсатында оқушыларға арналған әлеуметтік картаны толтырудан бастайды. Оқу жылының басында оқушыларды жан-жақты зерттей отырып, ата-аналарының білім деңгейлерін, оқушылардың әлеуметтік демографиялық мінездемесін анықтайды. Диагностика нәтижесінде жүргізілген мақсатқа сәйкес тәрбие мазмұнын анықтай отырып, оқушылар бойында жалпы азаматтық құндылықтарды қалыптастыруға бағытталған жұмыстар жүргізіліп отырады. Мектеп барлық кезде өскелең ұрпағының елін, халқын, туған жерін сүю және қорғау сезімдерін дарытып, дамытып келеді. Осы орайда мектептегі сынып

жетекшілерінің жұмысының маңызын айтпасақ болмас.

Әр сынып жетекшісі алдында отырған оқушының білімді, тәрбиелі, бүгінгі елдің тізгінін ұстайтын, ұлт болашағын ойлайтын, қазақтың көк байрағын көкке көтеретін саналы азамат болып өсуін қалайды. Осы орайда, мектептегі тәрбие жүйесіне жаңа инновациялық технологияларды қолдану арқылы ұрпақ тәрбиесін жаңғыртуда көптеген жұмыстар атқарылуда.

Интербелсенді әдістерді не үшін қолдану керек? Әлем дамуының негізгі сипатын түсініп, ақпараттарды мейлінше меңгеріп, мектептегі үш тағанмен (мектеп, ата-ана, оқушы) коммуникативті қатынастың дамыту, жас ұрпақтың зияткерлік тұлғадан рефлексивті тұлғаға көшіру, нәтижеге бағыттай отырып тәрбиелеу, тұлға рөлінің өсуіне септігін тигізеді.

Интербелсенді әдістерді қолдану не береді? Жағымды психологиялық ахуал, субъектінің қызығушылығы артады, бірлескен жұмыс қалыптасады, өзіне-өзі сенімділік орнайды, ережеге бағына отырып тәртіп орнатады, ақпараттың мейлінше өсуі байқалады. Кез келген жұмысты атқаруда нәтижеге бағыттай жұмыс жасауымыз керек. Осы орайда, біздің алдыға қойған мақсатымыз бен міндетіміз айқын, қол жетімді болуы шарт. Нәтижеге қол жеткізу үшін жоғарыда айтылғандай мақсат SMART мақсат, яғни нақты, өлшемді, қол жетімді болуы қажет. Қандай шара өткізсек те сол жұмыстың нәтижесіне бағыттауымыз қажет. Жасалған жұмысқа анализ жасау SWOD талдау түрінде болып, өтілген жұмыстың күшті, әлсіз, мүмкіндігі мен қауіп-қатерін анықтасақ, сол жіберілген кемшіліктерге негіздей жұмыс жасасақ, жұмысымыз нәтижелі болмақ. Сондай-ақ, жүргізіліп жатқан жұмыстарға инновациялық технологияларды енгізе отырып оқушы мен атананың өзіндік және шығармашылық танымын

арттыруды басшылыққа алып отырамыз. Әр түрлі формада (тренингтер, іскер ойындар, шебер сыныптар) өтіліп отырған бірлестік отырыстары, сынып жетекшілерінің сынып сағаттары, ата-аналар жиналысы өз нәтижесін көрсетіп отыр.

«Рухани-адамгершілік тәрбиесін қалыптастыру» аясында өтіп жатқан шаралар бойынша сынып жетекшілерімен жеке әңгімелермен таныстырылымдар жүргізіліп, сынып жетекшілері Е.С.Қабдолдинованың, А.Қ.Амренованың, Б.Н.Сахариеваның, К.С.Ибраеваның іс-тәжірибелері мектеп ішінде таныстырылды.

Сондай-ақ, мектептегі тәрбие жұмысын жүргізудегі іс-тәжірибеміз қалалық, облыстық, республикалық көлемде таратылуда. ҚБББ-ның ұйымдастыруымен өткен сынып жетекшілерінің әдістемелік бірлестігі жетекшілеріне арналған семинарда Д.К.Байжуманова «Тәрбие жұмысын ұйымдастыруда интербелсенді әдістердің тиімділігі» атты баяндамасы, облыстық «Шығыс» өңірлік орталығының ұйымдастыруымен өткен тәрбие орынбасарларына арналған семинарда жасаған «Әдістемелік бірлестік жетекшілерінің портфолиосы» және Астанада өткен Республикалық тамыз конференциясында «Үш тілде білім берудегі тәрбие жұмысында қолданылатын инновациялық технологиялар» тақырыбында баяндама оқыса, жалпы қалалық деңгейде өткізілген «Ең үздік сынып жетекшісі-2018» сайысына 11«Б» сынып жетекшісі Ксембаева А.Ж. қатысып, ІІІ орынды иеленіп, облыстық семинарда «Рухани жаңғыру – патриоттық тәрбие негізі» тақырыбында шеберлік сыныбын көрсетіп, өз тәжірибелерімен бөлісті. Шығыс Қазақстан облысының білім басқармасының «Шығыс» өңірлік орталығының ұйымдастыруымен өткен облыстық тәрбие

ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

орынбасарларына арналған семинарда 10 «А» сынып жетекшісі Алимбекова Салтанат Азатхановна «Сынып жетекшісінің электрондық портфолиосы» тақырыбында презентация қорғады.

Сондай-ақ, білім беру мазмұнындағы жаңалықтар тәрбие жүйесінде де өз орнын тауып отыр. Мектебімізде өткізіліп жатқан жұмыстар, отырыстар инновациялық технологияларға негізделген. Жаңаша әдіс-тәсілдерді тәрбие жүйесінде қолдану барысында көрсеткен нәтиже:

- сынып жетекшілердің жұмысқа ынтасы артады;
- іскерлік дағдысы, зерделеу қабілеттері дамиды.

Баланың жеке қасиеттерін ашу арқылы тәрбиелей отырып, танымдық күшін қалыптастыру және оқушының шығармашылық қабілетін дамытуда әр түрлі жұмыс жүйесі жүзеге асуда. Жаңаша ұйымдастыру сынып жетекшінің өзін-өзі дамытуына қолайлы жағдай жасай отырып, оның шығармашылығының өздігінен іс-әрекет ету даралық қабілеттерінің артуына септігін тигізеді.

Рухани жаңғыру бағдарламасын жүзеге асыруда бастауыш буын мен орта буындар арасында авторлық бағдарламалар жасалып, жұмыстар жүргізілуде. Осы бағдарламаны жүзеге асыруда оқушылармен Қазақстандық патриотизм, азаматтық тәрбие, құқықтық тәрбие беруде

Қазақстан Тәуелсіздің алған жылдардағы жетістіктерін насихаттау, оқушылардың рухани-адамгершілік қасиеттерін және патриоттық сезімдерін, азаматтық жауапкершіліктерін қалыптастыру мақсатында «Қазақстан патриоты» жобасы іске асуда.

Оқушыларға ұлттық тәрбие берудің негізгі бағыт-бағдары еліміздің Президенті Н.Назарбаевтың «Толық өркениетті ел болу үшін өз мәдениетімізді, өз тарихымызды бойымызға сіңіріп, содан кейін өзге дүниені игеруге ұмтылғанымыз жөн» деп айтқан сөзі әрбір Қазақстан азаматына арналған. Осы орайда, салт-дәстүрді дамытуда ұлттық тәрбие негізінде 5-сыныптарда жоспарлы бағдарламалар жүзеге асырылуда.

«Шәкәрім шығармаларындағы ұлттық тәрбие мәселелері», «Өз халқыңның қадір-қасиетін ұқ», «Қазақ өнеріндегі ұлттық тәрбие», «Ұлт патриоты болайық» тақырыптарында өтіп жатқан тәрбие сағаттары болашақ ұрпаққа ұлттық құндылықтарымызды дәріптеуде.

Әрбір тұлғаның зияткерлік мүмкіндігін, көшбасшылық қасиеттерін және дарындылығын, сондай-ақ ақпараттық мәдениетін дамытуды қамтамасыз ететін уәждемелік кеңістік қалыптастыру мақсатында мектепшілік «Жас Ұлан» ұйымының жұмысы жоғары деңгейде ұйымдастырылуда. Ұйым мүшелері Оқушылар шығармашылық сарайындағы көшбасшылар мектебіне қатыса отырып, мектепшілік мерекелерді ұйымдастыруға белсене ат салысуда. Сонымен қатар, оқушылардың бос уақытын ұйымдастыруда үйірмелер мен спорт секцияларының алатын орны ерекше.

Бала тәрбиесіне жауап беретін бірден бір

тұлға – ата-ана. Мектеп пен ата-ана арасындағы қатынас жүйелі болған жағдайда ғана бала тәрбиелеу ісі дұрыс жолға қойылмақ. Осы орайда, ата-аналар оқуы, жиналысы талапқа сай, заман сұранысына негізделіп жасалады. Оқушыға отбасы жарастығы, татулығы, сыйластығы туралы түсінік беріліп, адамға өмірде ең қымбат – отбасы екендігін ұғындыру, ата-ананы құрметтеуге тәрбиелеу көзделіп, білім алушылар бойына отбасы сүйіспеншілігін сезінуді үйрету басты назарда. Жақсылыққа жетелеуде, еңбектенуде, білім алуға көмектесуде, үлкендерді құрметтеуде және кішілерге қамқор болуға тәрбиелеуде іс-шаралар өз жүйесін тауып отыр.

Қорыта айтқанда, адам бойындағы бар игі қасиет – мектеп қабырғасында қаланады. Сондықтан, еліміздің болашағы жастарымыздың тәрбиесіне мән беру – біздің негізгі мақсатымыз.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың «Қазақстанның үшінші

жаңғыруы жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Қазақстан халқына Жолдауы. Астана. 2017 жылғы 31 қаңтар.

2. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстандықтардың әлеуметтік жағдайларын жақсарту және әлеуметтік қорғау» атты Қазақстан халқына Жолдауы. Астана. 2018 жылғы 5 қазан.

3. ҚР Президенті - Нұрсұлтан Назарбаевтың «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақаласы. Астана. 2017 жылғы 12 сәуір.

4. Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың «Ұлы даланың жеті қыры» атты мақаласы. Астана. 2018. жылғы 21 қараша.

5. Асхат Әлімов «Интербелсенді әдістерді жоғары оқу орындарында қолдану». Алматы, 2009.

6. Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым министрлігінің Қазақстан Республикасы үздіксіз білім беру жүйесіндегі тәрбие тұжырымдамасы. 2009 ж. 16 қараша № 521 бұйрығы.

«ЦИФРЛЫК ҚАЗАҚСТАН» ЖОБАСЫ АЯСЫНДА БІЛІМ БЕРУ ҮДЕРІСІНЕ АКТ ЕНГІЗУ

В статье представлена работа по управлению и внедрению ИКТ, IT в образовательный процесс школы в рамках проекта "Цифровой Казахстан".

In this article is represented the work of ICT management and implementation, IT in educational process of school in the project's boundaries of "Digital Kazakhstan".

АЛИМБЕКОВА С.А., директордың ақпараттандыру бойынша орынбасары, информатика пәні мұғалімі, біліктілігі – педагог-зерттеуші Өскемен қаласы әкімдігінің «Шәкәрім атындағы №1 орта мектебі» КММ

Цифрлық қоғам – адамдардың өмір жағдайына, олардың біліміне және жұмысына, сонымен қатар мемлекет, бизнес және қоғам арақатынасына ақпараттық-коммуникациялық технологиялар арқылы шешуші әсер ететін, қоғам өмірінің барлық салаларында білім мен ақпараттық доминантты рөлімен ерекшеленетін өркениет дамуының заманауи кезеңі. Биыл жазда елімізде «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы іске қосылды. Негізі былтыр қаланған осынау жобаны Мемлекет басшысы кешегі халыққа арнаған Жолдауында ерекше атап өткен болатын. Елбасының атап өтетіндейі де бар, ақпараттық технологиялардың қарыштап дамып бара жатқан мына заманында IT саласын дамытпасақ, дамыған 30 елдің қатарынан көріну бізге жай арман боп қалары анық. Өйткені, өркениетті елдердің барлығы осы сандық жүйеге көшіп, өнеркәсібінің дамуын және халқының әлауқатын жылдан-жылға жақсартып келеді.

Президенттің соңғы жолдауының ерекшелігі сол, мұнда Қазақстанда биыл үшінші жаңғырудың басталатыны ресми айтылды. Яғни, елімізде үлкен экономикалық және технологиялық дүмпу болуы тиіс. Ал, ол үшін ең алдымен тағы сол IT саласына басымдық беріледі. Тұтастай алғанда, бағдарламаның басты мақсаты қазақстандықтардың өмір сапасын арттыру, әрі ұлттық экономиканы цифрландыру. Құжатты жүзеге асыру шеңберінде 2020 жылға дейін интернет қолданушылардың санын 80 пайызға

дейін арттыру, тұрғындардың 95 пайызын цифрлық хабар таратумен қамту, азаматтардың цифрлық сауаттылығын 80 пайызға дейін арттыру көзделуде.

Мектебімізде ата-ана – мұғалім – оқушы ұжымдасқан түрде жұмыстар атқарылып келеді. Енді үш жақты байланыс "Күнделік" жобасы арқылы нығая түскен. Мектепке автоматтандырылған ақпараттық білім беру жүйесі қондырылады. Кез-келген ата-ана ғаламтор арқылы сол жүйеге кіріп, баласының үлгерімін қадағалайды. Бұл қашықтықтан білім беру мүмкіндігін арттырып, мұғалімдерді қағазбастылықтан құтқарады. Кесте жазылып, қызыл сиямен баға қойылатын қағаз

күнделіктердің орнын компьютерлік жүйе басады. Ғаламторға мүмкіндігі болса кез-келген ата-ана қалаған уақытта ақпараттық жүйеге кіріп, баласының бағасын көреді.

Ақпараттық технологияны қолдану мұғалімдерге жаңа ақпараттық ортада тиімді жұмыс істеуге мүмкіндік бергендіктен, мектеп қызметінде негізгі бағыттардың бірі болып табылады.

Бұл бағдарлама төмендегідей мүмкіндік береді:

- білім беру мекемелері жалпы білім беру ресурстарына қол жеткізуді ұйымдастыру, жоғары санатты педагогикалық мамандарды ұтымды пайдалану, жаңа ақпараттық технологиялар саласының мамандарын дайындау жолымен оқыту сапасын көтеруге;
- білім беру мекемелеріне жоғары

жылдамдықты каналдар бойынша жаһандық ақпараттық ресурстарға қол жеткізімді қамтамасыз етуге;

- ескірген компьютерлік техниканың ауыстыруын жүргізуге;
- жалпы білім беру мектебінің негізгі пәндері бойынша мемлекеттік және орыс тілдерінде қазіргі заманғы электронды оқу басылымдарын жасауға және оқу процесіне енгізуге, оқытудың дәстүрлі құралдары арқылы олардың интеграциясын жүзеге асыруға;
- электронды кітапхана құруға және оларға орналастырылған білім беру ресурстарына қол жеткізуді қамтамасыз етуге;
- әртүрлі деңгейдегі білім беру ұйымдары үшін ашық білім беру жүйесін, интербелсенді қашықтықтан оқыту технологиясын қоса, ұйымдастыруға;
- білім беру жүйесіне ақпараттандыруды енгізу үшін мемлекеттік және орыс тілдеріндегі мамандарды дайындауды және қайта даярлауды ұйымдастыруға;
- білім беру жүйесін ақпараттандырудың нормативті құқықтық негізін құруға;
- білім беру сапасын қазіргі заманғы ақпараттық технологияларды тиімді қолдану есебінен көтеруге;
- жаһандық ақпараттық ресурстарға мұғалімдер мен оқушылардың қол жеткізуін қамтамасыз етуге;
- қашықтықтан оқыту мен кеңес беру технологияларын дамыту үшін жағдай жасауға;
- ашық білім беруді іске асыру үшін мүмкіндіктер дамытуға;
- ақпараттық технологияларды енгізу мен пайдалану саласында мамандарды дайындау

ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

сапасын көтеруге.

Бүгінгі таңда біздің мектептің техникалық жабдықталуы: 156 компьютер (72-E-learning), 2 компьютерлік сынып, 1 мультимедиялық кабинет, 1 мобильдік сынып (15 ноутбук), IT сыныптар: робототехника және физика кабинеттері, 3 арнайы жабдықталған кабинет: физика, химия, биология, 7 интерактивтік тақта, зертханалар. Кабинеттерде жергілікті желі және интернетке шығу бар.

Кадрлық қамтамасыз ету:

- ДК-ны еркін қолданатындар-85%

- ДК-ны жаңа қолданушылар -15%

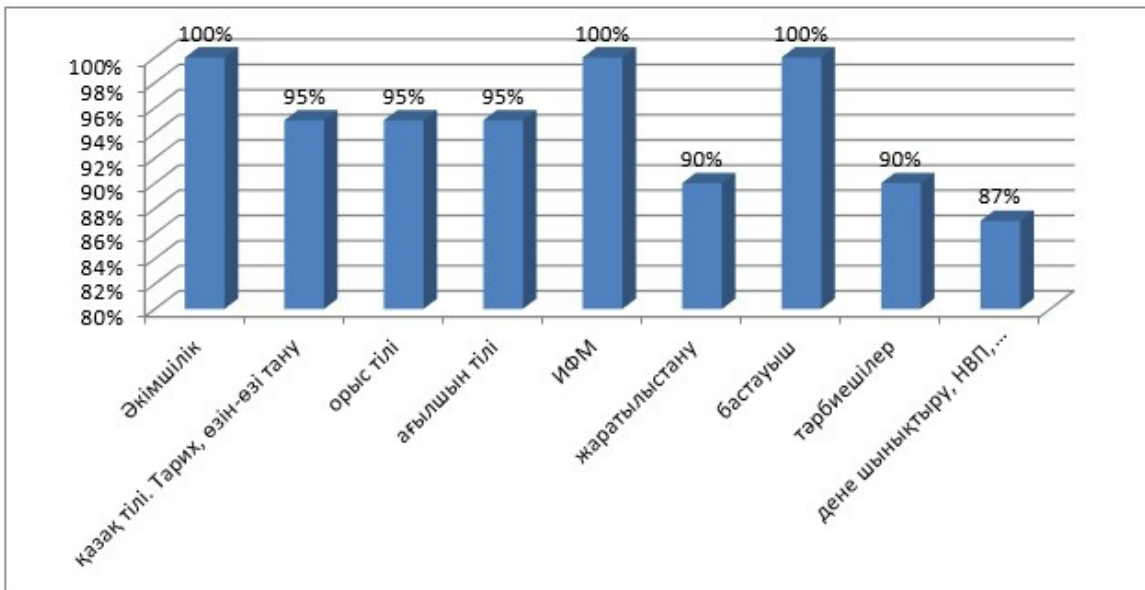
- ДК-ны қолдана алмайтындар -0%

Біліктілікті жетілдіру курсынан өту. Мектеп қызметкерлерінің «Ақпараттық технологиялар» тақырыбы бойынша біліктіліктерін жоспарлы түрде арттырып отырады.

Оқу үдерісінің ақпараттандыру деңгейі:

Пән мұғалімдерінің оқу үрдісінде АКТ-ны қолдануы пайыздық көрсеткішпен:

- Жүйелі түрде қолданады – 80%;
- Сирек қолданады – 20 %
- Қолданбайды – 0%

Мектебімізде IT сыныптарға «Junior training» курсы бойынша вариатив сабақтар берілуде.

- 4 сыныптар: «Робототехникалық жүйе»;
- 5 сыныптар: «Робототехникалық жүйе»;
- 6 сыныптар: «Web-дизайн негіздері»;
- 7,8,9 сыныптар: «3D үлгілеу»;

10, 11 сыныптар: «Логикалық контроллерлерді бағдарламалау»;

- ұжымда сәйкес ғылыми-әдістемелік жұмыс өткізіледі;
- Bilimland.kz бағдарламасының контенттерін қолданылуда;
- интернетке еркін қол жеткізу сыныбын пайдалануға берілді;
- сабақтан тыс уақытта жеке-дара жұмыс үшін оқушылар мен оқытушылардың компьютерге және қазіргі заманғы бағдарламалық қамтамасыз ету кең диапазонына қол жеткізу қамтамасыз етілді;
- мектептік Web-сайт құрылды.

Әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 2018 жылғы 10 қаңтар

2. Қазақстан Республикасы білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы

ЛЕОНОВА С.И., методист
ЖГУ «Кабинет психолого-педагогической
коррекции Айыртауского района
Северо-Казахстанской области»

ФОРМЫ И МЕТОДЫ РАБОТЫ С РОДИТЕЛЯМИ В КАБИНЕТЕ ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КОРРЕКЦИИ

Мақалада денсаулығының мүмкіндігі шектеулі балалардың тұлға болып қалыптасуы үдерісінде психологиялық-педагогикалық түзету кабинеті мен отбасының өзара әрекет ету мәселелері қарастырылып, ұстаздар мен ата-аналардың өзара әрекет етуінің түрлері көрсетілген.

The article discusses of interaction between the family and the office of psychological and pedagogical correction in the process of forming the personality of a child with disabilities, identifies forms of interaction between teachers and parents.

Организация психолого-педагогического сопровождения детей с ограниченными возможностями здоровья (далее ОВЗ) невозможна без оказания социально-психологической поддержки семьям, в которых они воспитываются и живут, поскольку ребенок и его родители составляют единую динамическую систему, взаимодействующую с окружающими людьми и противостоящую неблагоприятным внешним обстоятельствам.

Помогать детям с ограниченными возможностями становиться полноправными членами общества – это важная социальная задача государства. Подтверждением тому являются слова из Послания Президента Республики Казахстан Н.А.Назарбаева о том, что надо усилить внимание к гражданам с ограниченными возможностями. «Позаботиться об этих людях... – наш долг перед собой и обществом».

Практика показывает, что семья ребенка с ограниченными возможностями всегда отличается особой психологической атмосферой, которая в равной степени может быть тяжелой и для ребенка, и для его родителей. Появление в семье ребенка с ограниченными возможностями неотвратимо меняет взгляд родителей на мир, отношения к самим себе и другим людям. Необходимость постоянного ухода за ребенком, имеющим выраженные проблемы в развитии, ведет к ограничению трудоспособности

родителей, изменяет привычный семейный уклад, отрицательно сказывается на экономическом и социальном статусе семьи. Все это формирует у семьи определенные психологические особенности: нарастает напряженность в отношениях, сужаются жизненные перспективы семьи, создается длительная психотравмирующая атмосфера, ослабляется сплоченность семейных уз. Между тем, вне достижения оптимального состояния внутрисемейных отношений и преодоления социальной дезадаптации семьи вопрос об успешной реабилитации ребенка не может быть решен только медицинскими или педагогическими средствами. Полученные результаты в работе с ребенком требуют подкрепления и дальнейшего развития со стороны родителей. В противном случае сдвиги в развитии ребенка будут носить временный характер, либо постоянно сводиться к нулю. Поэтому эффективный подход к организации коррекционного процесса не ограничивается только работой с ребенком и предполагает активное взаимодействие с семьей, которая рассматривается как полноправный и в равной мере ответственный за ее результаты участник коррекционной работы.

Ведущая идея системы работы любого педагогического коллектива с родителями – установление партнерских отношений с семьей каждого ребенка, создание атмосферы

взаимоподдержки и общности интересов. Важнейшим способом реализации сотрудничества родителей и педагогов в кабинете коррекции является взаимодействие, в котором родители не пассивные наблюдатели, а активные участники коррекционно-развивающего процесса.

Специалисты нашего кабинета психолого-педагогической коррекции, вовлекая родителей в коррекционно-воспитательный процесс, ставят перед собой следующие задачи:

- формирование адекватного восприятия родителями своего ребенка: важно отойти от понятия «болезни» и перейти к понятию «особых

законов развития»,

- формирование благоприятного микроклимата в семье для максимального раскрытия имеющихся у ребенка личностных, творческих и социальных ресурсов,

- формирование партнерских взаимоотношений родителей со специалистами КППК,

- личностное и социальное развитие родителей, формирование навыков социальной активности и конструктивности поведения.

Для вовлечения родителей в коррекционно-воспитательный процесс применяются следующие формы деятельности.

Традиционные

- Родительские собрания
- Индивидуальные консультации вопросам развития ребенка.
- Дни творчества детей и их родителей
- Открытые уроки и внеклассные мероприятия;

Нетрадиционные

- Психологические тренинги
- Родительские конференции
- Тематические круглые столы
- Практикумы
- Родительские вечера
- Занятия в системе «ребенок-родитель-специалист»
- Участие родителей в экспериментальной динамике развития ребенка

Консультативная, профилактическая и просветительская работа с семьей в нашей организации строится на идее сотрудничества, увеличения ее воспитательных возможностей, установление гармоничных детско-родительских отношений. Задачами этой работы являются изменение психологических установок родителей на роль семьи в образовательном процессе, изменение стиля взаимоотношения с ребенком, более широкое использование педагогических возможностей семьи. Кроме этого, социальная работа предполагает знакомство родителей и детей с их правами и обязанностями, законодательными документами, а также информирование об общественных и государственных организациях, имеющих отношение к лицам с ограниченными возможностями здоровья, как в Казахстане, так и за рубежом.

Этапы работы с родителями

На первом этапе продумываем содержание и формы работы с родителями, проводим экспресс-опрос с целью изучения их потребностей. Это необходимо для дальнейшего планирования работы.

Второй этап — установление между специалистами КППК и родителями доброжелательных межличностных отношений с установкой на будущее деловое сотрудничество. Стараемся заинтересовать родителей той работой, которую предполагаем с ними проводить, сформировать у них положительный образ ребёнка.

Третий этап — формирование у родителей более полного образа своего ребёнка и правильного его восприятия посредством сообщения им знаний об особенностях развития ребенка с ОВЗ, которые невозможно получить в семье и которые оказываются неожиданными и интересными для них.

Четвёртый этап — знакомимся с проблемами семьи в воспитании ребёнка. На этом этапе мы вступаем в диалог с родителями, которые играют здесь активную роль, рассказывают не только о положительном, но и о

трудностях, тревогах — отрицательном в поведении ребёнка.

Пятый этап — совместное со взрослыми исследование и формирование личности особого ребёнка.

Чего же мы ожидаем от родителей?

- участия родителей в коррекционно-воспитательном процессе;
- повышения педагогической культуры родителей;
- объединения интересов семьи и КППК в вопросах обучения, воспитания и развития детей с ОВЗ;
- создания условий для успешной социализации детей.

Рассматривая формы взаимодействия специалистов КППК с родителями детей с ОВЗ, хочется отметить традиционные родительские собрания, цель которых - координация действий родительской общественности и специалистов КППК по вопросам коррекционного образования, воспитания, оздоровления и развития воспитанников. На общих родительских собраниях обсуждаются проблемы воспитания детей.

Родительская конференция – одна из форм повышения педагогической культуры родителей. Ценность этого вида работы в том, что в ней участвуют не только родители, но и общественность. На наших конференциях

выступают педагоги коррекционного образования, представители медицинской службы, педагоги-психологи и т.д. Кроме того, эта форма позволяет педагогам, специалистам и родителям моделировать жизненные ситуации, проигрывая их. Это дает возможность родителям не только накапливать профессиональные знания в области воспитания особых детей, но и устанавливать доверительные отношения с педагогами и специалистами.

Тематические консультации организуются специалистами КППК с целью ответить на все вопросы, интересующие родителей. Педагоги показывают приемы индивидуальной коррекционной работы с ребенком, подчеркивают его трудности и успехи, подсказывают, на что необходимо обратить внимание. Консультации проводятся в различных видах на усмотрение педагогов: бесед, обмена опытом, оформления стендов, вручением памяток и рекомендаций, папок-передвижек. Проведение данных консультаций фиксируется в журналах консультаций, имеющихся у каждого педагога. Эта форма помогает ближе узнать жизнь семьи и оказать помощь там, где больше всего она нужна,

ГОТОВИМСЯ К АТТЕСТАЦИИ

побуждает родителей серьезно присматриваться к детям, задумываться над тем, какими путями их лучше воспитывать.

Занятия в системе «ребенок-родитель-специалист». Полезным для родителей является посещение коррекционно-развивающих занятий. Родители получают возможность увидеть динамику развития своего ребенка, проследить успехи, увидеть трудности, самим научиться приемам коррекционной работы, чтобы в домашних условиях повторить и закрепить навыки ребенка. Такое участие должно быть строго ограничено, т.е. мама выступает в роли слушателя и только в некоторых случаях приходит на помощь педагогу в качестве «переводчика». Раскрывая задачи и содержание коррекционных занятий, педагоги знакомят с приемами педагогического воздействия, необходимыми для осуществления дифференцированного подхода к каждому ребенку. Таким образом, специалисты создают установку для сознательного включения родителей в коррекционно-развивающий процесс.

Наиболее традиционной формой взаимодействия с родителями на протяжении многих лет существования нашего Кабинета психолого-педагогической коррекции стало проведение тематических праздников (День защиты детей, Новый год, Наурыз, день здоровья

и др.). Этот вид деятельности даёт возможность детям психологически раскрепоститься, приобрести опыт общения, поскольку дети с ОВЗ не имеют, как правило, большого опыта участия в таких мероприятиях. Праздник обогащает их новыми эмоциями, позволяет почувствовать себя успешными, учит выполнять правила совместных игр или совместных действий, в игровой форме помогает закрепить полученные знания, умения и навыки.

Таким образом, семейно-центрированный подход предполагает непосредственное включение родителей в коррекционно-развивающий процесс в качестве активных его участников. Необходимым условием достигнутых в ходе индивидуальной коррекционной работы с ребенком результатов является психолого-педагогическая компетентность родителей, выражающаяся в выборе конструктивного отношения к ограничениям ребенка, поиске путей их компенсации, овладении адекватными способами эмоционального взаимодействия с ребенком. По многим причинам привлечение родителей к сотрудничеству в коррекционном процессе является одной из наиболее сложных проблем, однако эффективное их решение всегда является мощным стимулом для развития ребенка.

**ЗАВАЛКО Н.А., д.п.н, профессор
кафедры педагогического образования
и менеджмента ВКГУ имени
С.Аманжолова**

**ЖДАНОВ В., магистрант 2 курса
специальности «Педагогика и
психология» ВКГУ имени С.Аманжолова**

СИСТЕМА РАЗВИТИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНЫХ ИНТЕРЕСОВ ПОДРОСТКОВ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Мақалада ағылшын тілі сабағында жасөспірімдердің танымдық қызығушылықтарын дамыту жүйесі қарастырылады. Басты назар оның жекелеген құрамдас бөліктеріне: мақсаты, тәсілдері, ұстанымы, ерекшеліктері, түрлері, шарттары мен нәтижелеріне аударылған.

The article describes the developed system of development of cognitive interests of adolescents in English lessons. Particular attention is paid to the consideration of its individual components: goals, approaches, principles, features, forms, conditions and results.

В Государственной программе развития образования в РК до 2020 года в качестве одной из приоритетных задач определяется непрерывность образования в течение всей жизни человека, которая рассматривается не только как мера государства по обеспечению развития материального производства, но и как возможность индивида осуществлять свободный выбор путей собственного развития, жизнестворчества, самоутверждения. В этой связи каждого вступающего в жизнь человека надо, прежде всего, научить учиться, привить ему интерес к познанию (Гершунский Б.С.). Сегодня, когда в Казахстане осуществляется переход к субъектной педагогике, неотъемлемым свойством которой является развитие познавательного потенциала учащегося, эффективность работы школы определяется тем, в какой мере учебно-воспитательный процесс обеспечивает развитие познавательных и творческих способностей каждого ученика, формирует личность и готовит ее к творческой познавательной деятельности.

Проведенный анализ научной литературы свидетельствует, что проблеме познавательного интереса учащихся, вопросам его формирования и развития посвящено значительное количество исследований. Психологи и педагоги рассматривают данную категорию в аспекте активной умственной деятельности (Л.И. Божович, П.И. Груздев, М.А. Данилов, Н.А.

Менчинская, М.Н. Скаткин и др.) — как синтетическое образование, включающее в себя интеллектуальные, эмоциональные, волевые факторы (А.Г. Ковалев, В.Н.Мясищев, С.Л. Рубинштейн и др.). В современной педагогической науке Казахстана исследованию проблемы развития познавательного интереса учащихся посвящены исследования ученых Варенициной Э.И., Калмановой Д.М., Тажигуловой Б.М., Джанабаевой Р.А., Шалгинбаевой Х.К. Они исследовали развитие познавательного интереса школьников средствами сказок, электронных учебников и межпредметных дидактических игр. Ученые Дарханов Н.А., Бектеньярова А.Р., Альмухамбеков Г.Е. освещают вопросы формирования интереса в аспекте развития познавательной деятельности школьников.

Несмотря на то, что проблема развития познавательных интересов учащихся получила достаточное освещение в научной литературе, в практике школьного обучения сложилось противоречие между возможностью и необходимостью развития познавательного интереса учащихся на уроках английского языка в условиях деятельности общеобразовательной школы и отсутствием научно-методического обеспечения этого процесса. Это актуализирует необходимость разработки, апробации и внедрения системы развития познавательных

интересов подростков на уроках английского языка.

Целесообразность применения метода построения систем в педагогических исследованиях обуславливается тем, что он позволяет в ходе изучения педагогического объекта сочетать эксперимент с построением логических конструкций и научных абстракций; адекватно и целостно отразить в виде системы сущность, важнейшие компоненты и качества того или иного процесса.

Основным понятием вышеназванного метода является система. Система (греч. составленное из частей, соединенное) – совокупность предметов находящихся в отношениях и связях между собой и образующих определенную целостность, единство [1].

В.Г. Афанасьев [2] выделяет следующие основные характеристики, описывающие любую педагогическую систему: целенаправленность; социальность; наличие структуры и связей; интегративность; открытость; сложность и вероятностность. Приведенные характеристики системы являются определяющими для формулирования понятия «система», которая определяется как совокупность взаимосвязанных элементов, имеющих интегративные качества, подчиненных одной цели и имеющих связи с внешней средой.

При конструировании системы развития познавательных интересов подростков на уроках английского языка мы будем считать вышеназванные характеристики как отправные. Для визуализации процесса развития познавательных интересов подростков на уроках АЯ изобразим данный процесс в виде наглядной схемы. Схема системы развития познавательных интересов подростков на уроках АЯ изображена на рисунке 1.

Так как целенаправленность является первохарактеристикой системы, в связи с этим считаем целесообразным сформулировать цель, которая будет определенным вектором в определении функциональных характеристик компонентов системы. Целью системы является создание условий для развития познавательных интересов подростков на уроках английского языка. основополагающими в нашей системе являются подходы: системный, комплексный, субъектный, деятельностный, личностно-ориентированный.

В данном исследовании «подход» – это определенная позиция, точка зрения,

обуславливающая исследование проблемы развития познавательных интересов подростков на уроках английского языка.

Системный подход к познанию и преобразованию любого объекта является ведущим общенаучным подходом, это направление методологии специально-научного познания и социальной практики, в основе которого лежит исследование объектов как систем [2]. Применение же системного подхода в педагогике позволяет выявить такой вариативный компонент ее научного знания, как педагогическая система со всеми ее характеристиками: целостность, связь, структура и организация, уровни системы и их иерархия, управление, цель и целесообразное поведение системы, самоорганизация системы, ее функционирование и развитие [2].

В нашем исследовании под системой будем понимать взаимосвязь и взаимозависимость таких ее компонентов как: цель, подходы, принципы, основные формы работы с подростками, субъекты взаимодействия, компоненты познавательных интересов, педагогические условия и результат.

Мы же в дальнейшем описании нашей системы будем последовательно рассматривать все элементы нашей системы, раскрывая и их качественные характеристики.

Комплексный подход к педагогическим объектам позволяет выделить в научном знании о них такой вариативный элемент знания, как педагогический комплекс. Комплексный подход предполагает управляемое объединение разнородных (в отличие от системного подхода) элементов педагогических объектов, процессов, деятельности и т.п.

Комплексный подход в нашем исследовании направлен на комплексное решение задач развития познавательных интересов подростков и предусматривает однонаправленность и согласованность различных компонентов системы и реализуется через такой ее элемент как основное содержание и формы деятельности.

В настоящее время четко обозначилась необходимость перехода от субъект-объектной (авторитарной) образовательной парадигмы к субъектной. В этих условиях особую значимость приобретает субъектный подход.

Субъектный подход в образовании предусматривает наличие субъектов образования (студент, родитель, учитель, воспитатель и т.п.), способных «воспроизводить» субъектность не

АТТЕСТАТТАУҒА ДАЙЫНДЫҚ

Рисунок – Система развития познавательных интересов на

только свою собственную, но и развивать субъектность других.

Современная теоретическая модель реализации субъектного подхода в образовании может быть продуктивно выстроена на основе принципов синергетического мировоззрения (в любых формах жизнедеятельности личности), что позволит переориентировать образовательную стратегию на личность учащихся, его равноправие с учителем, увидеть неодномоментность развития личности в педагогическом процессе и неоднозначность педагогических воздействий и педагогического процесса в целом.

В рамках нашего исследования субъектный подход предполагает:

- наличие и учет субъектного опыта в процессе развития познавательных интересов;
- использование субъектного потенциала личности на всех этапах развития познавательных интересов;
- наличие мышления, ориентированного на развитие познавательных интересов;
- использование субъектно-ориентированных технологий в процессе познавательной деятельности;
- использование продуктивных стратегий взаимодействия между участниками образовательного процесса;
- развитие субъектности каждого участника процесса обучения (как учащегося так и педагога);
- всемерное развитие самореализующей инициативы и «самости».

Под личностно-ориентированным подходом (Ш.А. Амонашвили, Е.В. Бондаревская, С.В. Кульневич, Б.С. Гершунский, И.Я. Лернер, Р.Х.Шаймарданова, И.С. Якиманская и др.) [3; 4; 5] принято понимать методологическую ориентацию в педагогической деятельности, позволяющую посредством опоры на систему взаимосвязанных понятий, идей и способов действий обеспечивать и поддерживать процесс самопознания, самостроительства и самореализации личности, развитие его неповторимой индивидуальности.

В данном контексте личностно-ориентированный подход означает то, что процесс развития познавательных интересов подростков представляет собой процесс становления, развития и саморазвития личности подростка, обретение и утверждение им самого себя как субъекта, своей неповторимости,

духовности и творческого начала.

Деятельностный подход предполагает такую организацию работы учителя и учащихся, при которой они совместно активно участвуют в определении ее целей, конструировании содержания, планировании и регулировании деятельности, рефлексивном анализе деятельности и ее результатов [6].

Термин «принцип» означает «основа», «основоположение», «руководящая часть». В теоретическом плане – это вывод из теории, не исходный пункт исследования, а его заключительный результат, именно принципы служат ориентирами для конструирования практики. В данном контексте принципы отражают стратегические направления деятельности нашей системы по развитию познавательных интересов учащихся на уроках АЯ.

Основными принципами системы по развитию познавательных интересов подростков являются:

- направленность учебного процесса на сознательное приобретение знаний, умений и навыков учащимися, данный принцип предполагает непосредственно деятельность самого педагога, ориентирующего учащихся и задающего определенный вектор их развития;
- диалогичность – данный принцип предусматривает разработку и реализацию диалогических стратегий взаимодействия основных субъектов образовательного процесса;
- индивидуализация – индивидуализация обучения, в частности, может быть осуществлена:

1) в ходе постановки общей познавательной задачи;

2) в ходе групповой работы, когда каждая группа получает свое задание;

3) работой учащихся в парах переменного состава, когда каждый ученик пары, усвоив свое задание, объясняет другому и контролирует его усвоение;

4) использованием консультантов, т.е. успевающий ученик, имеющий желание помочь товарищу, занимается с одним или несколькими учащимися;

5) приспособлением учебного материала, методов и средств обучения к индивидуальным способностям каждого ученика (например, упражнения различной степени трудности, индивидуальные домашние задания и т.д.).

Индивидуальный подход в обучении большое значение приобретает особенно в

младших классах. Это связано с тем, что формирование многих компонентов познавательных способностей учащихся пока еще находится в начальной стадии (Кузовлев В.П.).

- принцип занимательности. Под принципом занимательности понимается выбор и использование для формирования познавательного интереса приемов, которые включают определенные средства при определенных условиях, используемые определенными способами, что обеспечивает занимательность, но не развлекательность процесса, разумное, сбалансированное сочетание рационального и эмоционального. С учетом этого нет необходимости в бесконечном разнообразии методических приемов, игрового материала и эмоциональности объяснения, т.к. они сами по себе не способствуют формированию глубокого познавательного интереса [1].

- принцип самоорганизации. По мнению Щукиной Г.И, «самоорганизация - свойство личности мобилизовать себя, целеустремленно, активно использовать все свои возможности для достижения промежуточных и конечных целей, рационально используя при этом время, силы, средства» [7, с.196].

В нашей работе рассматривается процесс развития познавательных интересов подростков на уроках английского языка, поэтому считаем целесообразным выделить особенности самого предмета «английский язык», на наш взгляд, они состоят в следующем:

- коммуникативная направленность учебного процесса, предусматривающая использование на всех этапах процесса обучения всех видов речевой деятельности: аудирование, чтение, говорение, письмо;

- в создании специальной иноязычной образовательной среды через различные речевые средства и специальные стратегии иноязычного общения;

- в формировании поликультурной личности через язык и его средства происходит приобщение к культуре страны изучаемого языка;

- в более сложной по сравнению с другими школьными предметами многоуровневой структуре содержания учебного процесса;

- в высоком уровне интеграции с другими областями знаний;

- беспредметности, заключается в том, что его усвоение не дает человеку непосредственных знаний о реальной действительности (в отличие от математики, истории, географии, биологии,

химии, физики и др.), а язык является средством формирования и затем формой существования и выражения мысли об объективной действительности, свойства, закономерности которой являются предметом других дисциплин [8;9];

- беспредельностью, т.е. изучая язык, человек не может знать только лексику, не зная грамматики, или раздел «герундий», не зная раздела «времен», и т.д. Он должен знать всю грамматику, всю лексику, необходимые для требуемых программой условий общения. Но это «все», например, в лексическом и стилистическом планах в языке не имеет практически границ [8;9].

- в высокой плотности общения на уроке.

Выделенные особенности предмета «английский язык» мы включаем в нашу систему как ее важнейший элемент.

Ядром нашей системы выступает такой компонент как содержание и формы работы по развитию познавательных интересов подростков на уроках английского языка. Формы работы могут самыми разнообразными и могут варьироваться в зависимости от запросов и потребностей как учителей, так и учеников. Применительно к обучению, форма — это специальная конструкция процесса обучения. Характер этой конструкции обусловлен содержанием процесса обучения, методами, приемами, средствами, видами деятельности учащихся. Эта конструкция обучения представляет собой внутреннюю организацию содержания, которым в реальной педагогической действительности выступает процесс взаимодействия, общения педагога с обучаемыми при работе над определенным учебным материалом [7].

Мы в своей работе, учитывая специфику предмета АЯ, выделяем следующие ее формы: индивидуальные, групповые и коллективные, а также их системное использование и сочетание с разнообразными активными коммуникативными методами обучения, методиками и технологиями, которые в совокупности образуют методику развития познавательных интересов подростков.

Индивидуальные формы работы реализуются в ходе изучения английского языка, являются продуктивной формой организации работы, так как в полной мере учитывают индивидуальные склонности и способности детей в изучении английского языка, позволяют максимально дифференцировать проблемные ситуации, возникающие при работе с конкретным

ребенком, наметить пути их разрешения, а также скорректировать индивидуальную траекторию обучения. При опосредованном руководстве индивидуальной работой обеспечивается высокий уровень самостоятельности. Индивидуальная работа с подростком направлена, прежде всего, на поддержание интереса и оказание адресной поддержки в изучении английского языка продвинутых и отстающих детей. Среди наиболее продуктивных форм индивидуальной работы можно выделить: создание слайд-презентаций, проектов, выполнение творческих заданий, подготовка монологических высказываний, консультации и т. д.

Основной задачей работы в рамках индивидуальной работы является: индивидуализация взаимодействия с педагогом; оказание консультативной помощи; развитие у подростка способности к поиску и освоению предмета английский язык.

Групповые формы обучения позволяют учитывать особенности деятельности определенных групп учащихся, дают возможность дифференцированно подойти к ученикам при их инструктировании, оказании помощи в обучении, повышают эффективность обучения за счет взаимопомощи и взаимоподдержки в процессе освоения предмета «Английский язык». Мы же считаем такое обучение одним из самых продуктивных в контексте проблемы развития познавательного интереса, так как это не просто групповое обучение, а обучение, основанное на сотрудничестве, сотворчестве его участников. Такие группы сотрудничества могут быть сформированы на основе следующих подходов: это могут быть группы учащихся, объединенные на основе какого-то признака (например, уровня обученности) и группы, организованные путем случайной выборки. Кроме того, групповое сотрудничество:

- мотивирует взаимодействие участников общения;
- способствует позитивному психологическому климату; (К.С. Лелюшкина);
- помогает продуктивному решению разнообразных проблем;
- создает условия для реализации индивидуальных потребностей, участвующих во взаимодействии учащихся.

Целью работы в рамках группового обучения является: реализация разнообразных

технологий и методик работы с учащимися в рамках реализации предмета «Английский язык». Предусмотрены следующие формы групповой работы: создание кейсов, проектная работа, разыгрывание ролей, дискуссии, групповое решение проблемных задач, ассоциативные карты и др.

Коллективная форма обучения – одна из самых сложных форм организации деятельности, рассматривающая обучение целого коллектива (Иванова И.В.).

Особенность коллективного обучения состоит в том, что в нем принимают активное и систематическое участие все члены участники, то есть группа становится обучающейся. Выделим на основе литературы [10] следующие общие признаки коллективной работы: наличие у всех участников общей, совместной цели; разделение труда, функций и обязанностей; сотрудничество и взаимопомощь; привлечение участников работы к контролю, учету и управлению. Коллективное обучение является наиболее адекватным средством для разрешения противоречий, возникающих в процессе обучения: успешнее формируется механизм саморегуляции деятельности, обратной связи, создаются условия для продуктивного общения между самими учениками; адекватной самооценки результатов своей познавательной деятельности. Предусмотрены следующие формы деятельности учащихся: создание кейсов, фонетические, коммуникативные игры, «Дерево предложений», «Собираем правила», скетч, карта памяти.

Следующим важным компонентом нашей системы является наличие субъектов взаимодействия в ходе процесса развития познавательных интересов подростков. Субъектами в данной системе выступают, с одной стороны, учителя иностранного языка, с другой стороны, учащиеся среднего звена школы, изучающие английский язык. Эффективности любой деятельности, в том числе и обучающей, можно достигнуть, если данный процесс организован как процесс взаимодействия, в котором проявляются информационные, коммуникационные связи между субъектами взаимодействия. Говоря о взаимодействии, мы имеем в виду отношения двух индивидов, каждый из которых выступает активным субъектом.

Педагогические условия – совокупность внешних обстоятельств, в которых протекает образовательный процесс, и которые рассматриваются как факторы, способствующие

его успешности.

Педагогические условия, способствующие успешному развитию познавательных интересов подростков на уроках английского языка, на наш взгляд, следующие:

- применение различных инновационных технологий обучения (информационных, телекоммуникационных, коммуникативных, игровых), позволяющее сформировать целостную структуру деятельности учащихся, с целью создания реального контекста учебной деятельности на уроке английского языка;

- диагностика актуальных и перспективных познавательных интересов подростков;

- стимулирование и поддержание педагогами познавательной активности учащихся;

- комбинация различных видов работы, т.е. оптимальное сочетание коллективных, групповых и индивидуальных форм работы с учащимися;

- создание ситуации успеха, позволяющего компенсировать возможные познавательные и личностные трудности в познавательном процессе;

- создание стратегий реализации «субъект-субъектных» отношений в системе ученик-учитель.

Так как термин «оптимальность» обозначает наилучший баланс между переменными характеристиками с учётом целевой аудитории, то применительно к нашей ситуации, мы считаем, что выявленные нами педагогические условия являются оптимальными.

Результат в нашей системе выступает высокий уровень развития познавательных интересов подростков на уроках английского языка.

Разработанная нами система развития познавательных интересов подростков была нами апробирована и внедрена в процесс обучения английскому языку средней школы поселка Октябрьский ВКО.

Список использованных источников:

1. Словарь-справочник по педагогике. Сост. В.А.Мижериков. Под общей ред П.И. Пидкасистого. –М.:ТЦ Сфера, 2004.-448с.

2. Афанасьев В.Г. Общество:системность, познание и управление.-М.,1981.-432с.

3. Блауберг И.В., Юдин Э.Г. Становление и сущность системного подхода. - М., 1973. - 161.

4. Амонашвили Ш.А. Педагогика сотрудничества: гуманизация педагогического процесса//Перспективы, 1990.-№4.-С.11-16.

5.Кульневич С.В. Теоретические основы самоорганизуемой воспитательной деятельности. автореф.дисс.докт.пед.наук. – Рн/Дону, 1997. – 39 с.

6. Якиманская И.С.. Развитие пространственного мышления школьников. М., Педагогика, 1980. 238с.

7.Педагогика. Учебное пособие для студентов педагогических вузов и педагогических колледжей/Под ред. П.И. Пидкасистого.-М.: Педагогическое общество России, 2002.- 640с.

8.Волошина Н.Н. Профессиональное самовоспитание учителя, работающего с одаренными детьми //Начальная школа.-2008.-№7.-С.7-13.

9.Кенжебеков Б.Т. Жоғары оқу орны жүйесінде болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру: пед.ғылым.д-ры...дис.: -Қарағанды, 2005. - 267 б.

10. Лобанов А.А.. Человеческие ресурсы управления. — М.: Дело, 1993.-344с.

Постоянные:

- ✎ Теория и методология образования
- ✎ Менеджмент в образовании
- ✎ Проблемы образования и пути их решения
- ✎ Мастер-класс: ОЭР, современный урок, воспитательная работа
- ✎ Семья и школа
- ✎ Психологическая служба в образовании
- ✎ Опыт сертифицированных учителей и руководителей
- ✎ Первые шаги в науке
- ✎ Школа молодого учителя
- ✎ Дошкольное образование
- ✎ Страничка профсоюза

Периодические:

- ✎ Трехязычное образование
- ✎ Техническое и профессиональное образование
- ✎ Коррекционная педагогика и психология
- ✎ Социальное партнерство
- ✎ Региональный компонент в образовании
- ✎ Система дополнительного обучения и воспитания
- ✎ Образование за рубежом
- ✎ Юридическая консультация
- ✎ Новинки методической литературы (библиотека им. А.С.Пушкина)
- ✎ Имена в образовании
- ✎ Межкультурные коммуникации
- ✎ Готовимся к аттестации

Тұрақты:

- ✎ Білім берудің теориясы мен әдіснамасы
- ✎ Білім берудегі менеджмент
- ✎ Білім берудің мәселелері және оны шешу жолдары
- ✎ Шеберлік сыныбы
- ✎ Отбасы және мектеп
- ✎ Білім берудегі психологиялық қызмет
- ✎ Сертификатталған мұғалімдер мен жетекшілердің тәжірибесі
- ✎ Ғылымдағы алғашқы қадам
- ✎ Жас мұғалімнің мектебі
- ✎ Мектепке дейінгі білі
- ✎ Кәсіподақ парақшасы

Мерзімді:

- ✎ Үш тілді білім беру
- ✎ Техникалық және кәсіптік білім беру
- ✎ Коррекциялық педагогика және психология
- ✎ Әлеуметтік серіктестік
- ✎ Білім берудегі аймақтық компонент
- ✎ Қосымша оқыту мен тәрбие жүйесі
- ✎ Шетелдегі білім беру
- ✎ Заңгерлік кеңес
- ✎ Әдістемелік әдебиеттер жаңалықтары (А.С.Пушкин атындағы кітапхана).
- ✎ Білім берудегі есімдер
- ✎ Мәдениетаралық байланыстар
- ✎

